

Sağlık Sistemimizi Çökerten Taşeronlaşma ve Kışkırtılmış Talep Sorunları

Ak Parti iktidarından önceki sağlık hizmetlerimizde kelimenin tam anlamıyla bir kast sistemi vardı. Sadece temel sağlık hizmetleri diyebileceğimiz 1.basamak sağlık kuruluşlarında nispeten adil ve geniş kapsamlı bir hizmet sunumu yapıyordu. Sağlık Ocağı, Sağlık Evi, Veremle Savaş Dispanseri gibi kuruluşlarımız halka en yakın ve ulaşılabilir sağlık hizmetini çoğu kere ücretsiz veya küçük katkı payları eşliğinde veriyorlardı.

Sağlıkta kast sistemi 2. ve 3. basamak sağlık kuruluşlarında uygulanıyordu. SSK, Bağ-Kur veya Emekli Sandığına bağlı olarak zorunlu gidilen hastaneler vardı. Üniversite Hastaneleri ayrı, bazı bakanlık ve devlet kurumlarının kendi hastaneleri ayrı takılıyordu. Sağlıkın patronu diyebileceğimiz bir kurum yoksa da ağırlık SSK'nın bağlı olduğu Çalışma Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında paylaşılıyordu.

Sağlıkta dönüşüm programı ile 2. ve 3. basamak hastanelerin Sağlık Bakanlığı çatısında toplanması ve hizmet sunumunda ayrıcalıkları kaldırılması, oldukça doğru ve etkili bir karardı. Zaten bu kararın siyasi faydası Ak Partiye uzun yıllar hayat veren ana unsurlardan birisi oldu.

Her şey iyi giderken Ak Parti hükümetleri tarafından 2 stratejik hata yapıldı ve bunlar yüzünden sağlık sisteminin bütün ayarları bozuldu. Hizmetlere erişim zorlaştı ve kamuya yüklenen maliyetleri anormal yükseldi. Hatta bu hengame içinde *"Yenidoğan Çetesi"* gibi aşağılık çıkar gruplarının istismar edebileceği şartlar oluşturuldu.

İngiltere modeline benzer şekilde getirilen Aile Hekimliği sistemi; aslında çok iyi işleyen ancak, uzun süredir nüfus hareketine uygun yatırım yapılmadığı ve neredeyse kasıtlı olarak zayıf bırakıldığı için gerileyen 1. basamak koruyucu ve temel sağlık hizmetlerimizi, eskisinden çok daha kötü bir noktaya taşıdı. Türkiye'nin ekonomik olarak çok daha zayıf olduğu dönemlerde bile en ücra kesimlere ulaşan temel sağlık hizmetleri sayesinde yerinde çözüm sağlayan "sağlık evi", "sağlık ocağı" gibi kadim kurumları içdiş edildi.

Kamunun en öncelikli sorumluluklarından birisi olan temel ve koruyucu sağlık hizmetleri, aile hekimlerinin taşeron sağlık işletmeciliğine adeta terk edildi. Aile Hekimlerinin ekonomik mücadele içinde gider kontrolü, kira ve personel harcamaları gibi yıpratıcı şartlarda, etraflarında kurulan eczaneler ile etik dışı çıkar ilişkilerine zorlayıcı kirli bir atmosferde çalışmalarını zorladı. Aile Sağlığı Merkezlerinde

görev alan sağlık meslek mensupları; mesleki haysiyet, istikrar ve iş güvencelerini yok eden, artık ekip liderinden çok acımasız patronları olan Sözleşmeli Hekimler tarafından istenmeyen şartlarda çalışmaya mecbur bırakılan “ASM Grup Elemanları” oldular! Eskiden Sağlık Bakanlığının şefkatli eli en ücra yerlerde bile kalıcı olarak hissedilebiliyorken, artık vatandaşlarımız sadece sayısal olarak paylaşılan, kotalar kadar muayene, aşı vb hizmet ile ancak takip edilen kalabalıklara döndüler. Halkımız gruplar halinde taşeron sağlık anlaşmalarına bağlandı!

Sağlık Ocağı sisteminde Hekiminden Çevre Sağlığı Teknisyenine kadar temel yelpazede gerekli sağlık meslek mensupları vardı. Sağlık Ocaklarının uydusu olarak kurulan Sağlık Evleriyle en ücra beldelere uzanan sağlık teşkilatı vardı. 2. ve 3. Basamak Hastaneleri rahatlatan, hem vatandaşın işini yerinde gören hem de hastaneleri gereksiz kalabalıktan koruyan sevk zinciri sistemi vardı. Bunların hepsini kaldırdılar. Yerine, daha çok raporlu ilaçları yazmakla yetinilen eskiye göre gerilemiş ve soğumuş bir ucube yapı bıraktılar.

Sağlık sisteminde 1. basamak hizmetlerin neredeyse kasıtlı olarak geri bırakılmasıyla, 2. ve 3. basamak hastaneler için “**kışkırtılmış talep**” faciası çıktı. Daha önce istese de hastane hizmetlerine kolaylıkla erişemeyen hastalar için neredeyse selam vermeleriyle yazılan MR, BT, USG ve Lab. Tetkiklerinde patlama yaşandı. Sayısal olarak bakıldığında Avrupa ve ABD modellerinin çok üzerinde seyreden cihaz ve tetkik sayılarımız rekorlar kırarak ilerledi. Sevk zincirinin yok edildiği, ek ödeme sistemiyle ameliyat gibi girişimsel işlemlerin resmen anormal teşvik edildiği bir ortamda, Sosyal Güvenlik Kurumuna yüklenen sağlık harcamalarında astronomik artışlar görüldü.

Sağlık hizmetlerinin hastane kurmaktan ibaretmiş gibi algılandığı bu dönemlerde, bir başka çılgınlık da özel hastanelerin hızla yaygınlaşmasıyla peydah etti. Önce anormal teşvikler yapılarak her yerde pıtırak gibi kurducurulan özel hastanelerin, SGK anlaşmalarıyla müşteri ve kar maksimizasyonları sağlandı. Sonra sağlık giderlerinin suistimal ve talep patlamalarıyla kontrolden çıktığını gören hükümetin zorunlu bir kararı ile anlaşmalar/ fiyatlar/fark katsayıları azaltıldı ve özel hastanelere fetret dönemi yaşatıldı. Küçük sermaye hastaneleri ya kapandı veya büyük gruplara satıldı. Daha sonra SGK anlaşmaları tekrar genişletilerek, özel hastanelerin yeniden parlak gelirlere kavuşması sağlandı. Ama bu kez de ruhsat kısıtlaması yapılarak, hastane ruhsatları İstanbul taksit plakaları gibi karaborsa malzemesine dönüştürüldü. Sağlık Bakanı olarak her türlü imtiyazdan faydalanan hastane patronları veya siyasi yakınlığı olan sermaye grupları dışında büyüüp serpilebilen fazla özel hastane grubu kalmadı. Tam bu noktada oluşan gri alanları acımasızca sömüren ve insanları bilerek öldürebilecek kadar canavarlaşan “*Yenidoğan Çetesi*” gibi kirli örgütler üredi. SGK'nın ve vatandaşların sistematik olarak soyulma fırsatları verildi.

Kamu Hastanelerinde profesyonel yöneticilik denemesi ve şehir hastaneleri modeliyle alınan olumlu ve olumsuz sonuçlar ayrı birer yazı konusu olduğundan burada pas geçiyorum. Ancak 1 basamakta yapılan sağlıkta taşeronlaşmanın 2.ve3. basamak hastanelerinde kamuda şirketleşme modeli ile kamu özel iş ortaklığının kullanıldığı şehir hastanelerinde denendiğini söyleyebiliriz. Kamuda şirketleşme modeli teori ve pratik uyumsuzluğundan, şehir hastanelerinde ise kamu aleyhine anormal şartlardan dolayı sürdürülemez olduğu anlaşıldı. Nitekim Sağlık Bakanlığı da artık son projelerinde tamamen kamu sermayeli şehir hastaneleri modeline geçti.

Sadece durum tespitiyle kalmamak için, yapılması gerekenleri önerecek olursak;

1-Sözleşmeli taşeron temel sağlık hizmetleri uygulamasına son verilmelidir. Aile Hekimleri dahil bütün sağlık personeli resmi kadrolarında istihdam edilmeli ve bina, yakıt, doğalgaz gibi dertler ile muhatap edilmemelidir.

2-Sağlık Ocağı sistemi gibi, içinde hekim dışında diş hekimi, sağlık memuru, hemşire, ebe, psikolog,

diyetisyen, ağız diş teknisyeni, lab. teknisyeni gibi temel branşların olduğu 1. basamak butik sağlık kurumları yaygınlaştırılmalı ve sağlık ocağı hekimlerin rapor ve reçete yetkileri genişletilmelidir.

3-Hastanelere gidiş için acil hizmetler dışında sevk zinciri zorunlu tutulmalıdır. Sevk zincirine uyum ilk muayenede çözüm odaklı olunmalı, keyfi gidişlerde yüksek katkı payı gibi yaptırımlar konulmalıdır. Nüfusu kalabalık yerlerde 1. basamağa destek verecek semt poliklinikleri ile branşlara özel ihtiyaçlar karşılanmalıdır.

4-Özel hastanelerin SGK anlaşmaları iyice daraltılmalı, kamudan hasta sevkiyatı sıkı takibe alınmalıdır. Özel hastanelerin sağlık turizmine yoğunlaşması teşvik edilmelidir. Özel hastane ruhsatlarındaki anormal kısıtlar kaldırılarak sağlıkta tekelleşmeye son verilmelidir.

Asgari Ücretle İlgili Kapsamlı Reform Şart Olmuştur!

Eylül 2024 itibarı ile net 17.002 TL olan asgari ücret ile değil geçinmek, yaşamak dahi imkânsız derecede zorlaşmıştır. Asgari ücretin ne kadar dramatik bir değer kaybına uğradığının en güvenilir delili altın alım gücü karşılaştırmasıdır. 2002 yılında oldukça sıkıntılı ekonomik şartlara rağmen, bir asgari ücretle 2,2 Cumhuriyet altını alınabiliyorken, şu anda ancak 0,91 Cumhuriyet altını alınabilmektedir. Reel olarak bütün çalışanların en az 1,3 Cumhuriyet altını kaybı her ay yaşanmaktadır. Ak Parti Hükümetinin bu gerçeği gizlemek üzere sürekli dolar karşılığı karşılaştırmasında bulunması ise siyasi kurnazlıktan öte bir durum değildir. Çünkü doların kendisi de karşılıksız basılabilen güvenilirmez ve enflasyonla değer kaybı yaşayan bir finansal enstrümandır. TL'den farkı ise enflasyon karşısında daha yavaş değer kaybetmesidir.

Asgari ücrette reform yapılma gereğinin tek nedeni fiili değer kaybı değildir. Bu değer kaybına rağmen asgari ücretin özellikle kamu dışında kalan alanlarda neredeyse standart ücret seviyesi olarak merkeze oturduğunu görüyoruz. Nitekim DİSK Araştırma Raporunda özel sektörde çalışanların %60'ının asgari ücretin en fazla %20 üzerinde veya daha altında maaş aldığı ortaya konulmuştur. Euronews

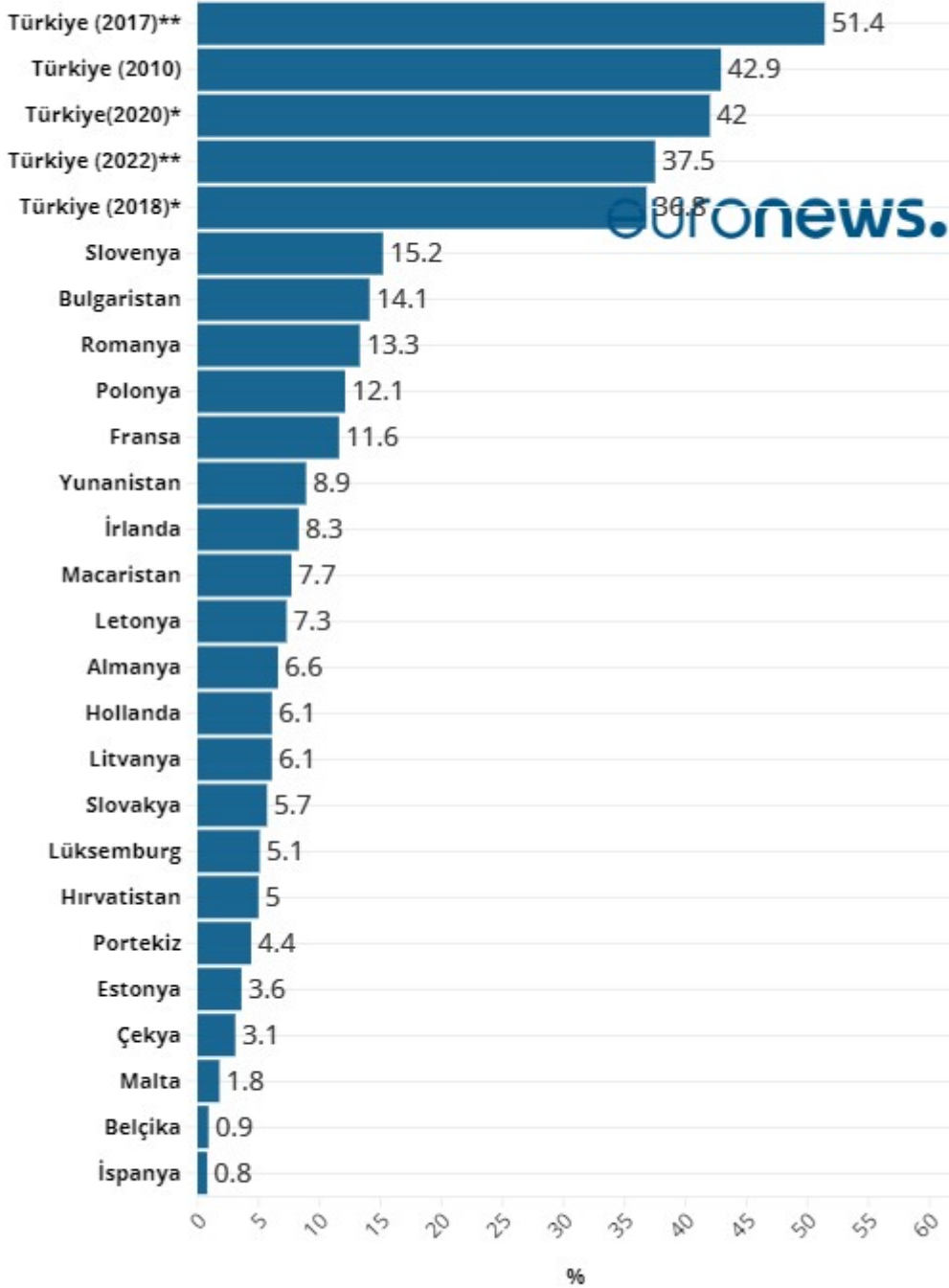
haber sitesinde yayınlanan bir grafikte (Şekil 1) ise asgari ücretin %5 fazlasının altında çalışanları oranı açısından Türkiye açık ara birinci olarak yaşanan sefalet çizgisini %37,5 oranıyla göstermiştir.

Türk-İş Ağustos 2024 raporuna göre; dört kişilik ailenin aylık gıda harcaması tutarının (açlık sınırı) 19.271 TL, gıda ile birlikte diğer tüm temel harcamaları için haneye girmesi gereken toplam gelir tutarının (yoksulluk sınırı) ise 62.772 TL, bekâr bir çalışanın aylık yaşama maliyetinin ise 24.962 TL'ye yükseldiği görülmektedir. Özellikle büyükşehir şartları ve kira giderleri dikkate alındığında asgari ücret seviyesinin ne kadar düşük kaldığı daha net anlaşılacaktır.

Asgari ücret açısından tabloyu daha da kötüleştiren diğer bir neden ise Türkiye'de önemli bir kesimin asgari ücretin altında gelire yaşamak zorunda kalmasıdır. Kayıt dışı çalışanların %83'ü asgari ücretin altında maaşa katlanmak zorunda kalmıştır. Kısmi çalışma vb. nedenlerle asgari ücretin altında geliri olan çalışanların oranı yaklaşık %33,8 olmuştur. Kamu tarafında dahi asgari ücretin altında ve birçok haktan mahrum şekilde çalıştırılan tahminen 200 binden fazla personel bulunmaktadır. Ekders ödemesi altında toplanan ücretli öğretmen, usta öğretici, fahri Kuran öğreticisi, Aile Bakanlığı ekdersli meslek elemanları ve hatta Gençlik ve Spor Bakanlığı EYS Antrenörleri gibi çok sayıda kuruma dağılmıştır. Sadece Milli Eğitim Bakanlığında neredeyse 20 yıldır sürekli istihdam politikasına dönüşen 90 bin civarında ücretli öğretmen bulunmaktadır.

Asgari ücretin yüzde 5 fazlasının altında çalışanların oranı (2018)

(Türkiye verilerinin tanım, hesap ve kaynakları farklı olduğundan karşılaştırmalarda buna dikkat ediniz)

Kaynak: Eurostat, SGK & DİSK-AR • (Türkiye'nin sadece 2010 verisi Eurostat'a aittir ve AB ile kıyas edilebilir. Eurostat, 10'dan fazla işçi çalışan firma verilerini kapsıyor. SGK'ya dayanan 2018 ve 2020 verileri tam olarak "asgari ücret" alanları gösterir.)

euronews.

Şekil 1: Avrupa'da Asgari Ücret Karşılaştırması

Geldiğimiz durum itibarı ile asgari ücret fiilen ortalama ücret haline dönmüştür. Toplumun sosyal ve ekonomik refahını giderek yok eden bu soruna çok yönlü reform yapılma zamanı çoktan gelmiştir.

Asgari ücretle ilgili çözüm ve iyileştirme çalışmalarında yer alması gerektiğine inandığımız önemli hususlar şunlardır:

Asgari ücrete zorunlu yıllık kıdem katsayısı getirilmelidir. Net asgari ücretle çalışma süresi en

fazla 2 yıl ile sınırlandırılmalıdır. 2. yıldan itibaren her yıl için maaş çarpanında belli oranlarda zorunlu yükselme standart hale getirilmeli ve kamu tarafından takip ve denetimi sağlanmalıdır. Süresi dolmadan işten çıkarma, kayıt dışı çalıştırma gibi kurnazlıklara karşı etkili denetim ve cezalandırma sistemi uygulanmalıdır.

Kamuda ekders adı altında sürekliliğe dönüşen istihdama kısıtlama getirilmeli ve çok özel ve geçici şartlara tabi tutularak uygulaması zorlaştırılmalıdır.

Asgari ücretin üstünde maaş aldığı halde SGK'nın haksız maaş bağlama politikaları yüzünden mağdur edilen ve primini tam yatırmaktan kaçınan çalışanlar için tatmin edici teşvikler, yüksek prime yüksek maaş garantisi getirilmelidir.

Alacaklının icra takibi, boşanmış kadınlarda süresiz nafakanın kesilmemesi isteği gibi nedenlerle kayıt dışı çalışanlara karşı daha etkili sorgulama ve tespit yöntemleri getirilmelidir.

Kamuda karşılığı olan kariyer mesleklerin (hemşirelik, mühendislik, öğretmenlik gibi) özel sektörde asgari ücretle istihdam edilmeleri yasaklanmalı, özel sektör kariyer mesleklerinin maaşı en az kamudaki en düşük derece karşılıkları kadar olmalıdır. Daha düşük meslek çalışanı kaydı yapılması sistemselsel olarak önlenmelidir. Yıllar içinde kıdem katsayısı uygulaması özel sektörde kariyer meslekleri için de yapılmalıdır.

Mağdur Zorbalığı

✘ **“Mağdur Zorbalığı”** gibi tehlikeli ve yanlış anlaşılmaya müsait bir başlık altında tespit ve fikirlerimi beyan etmeden hemen önce belirtmiş olayım: Bu yazı şikayet ve karalama amacıyla değil, mağdurlara destek olmaya niyetlenen kişi ve kurumlar için bir deneyim paylaşımı, mağdur grupları için iletişim kabiliyetini geliştirme odaklı bir geri bildirim, zaten mağdur zorbalığını fiilen yaşayan ünlü, gazeteci, siyasetçi, iş adamı/kadını veya kanaat önderleri için de bir empati raporudur!

Bir insan hem mağdur hem de zorba olabilir mi diye düşünebilirsiniz. Evet, bir insan hem mağdur hem de zorba olabilir! Bu durumun bence en basit açıklaması şudur: Mağdur edildiği veya olduğuna inandığı konuda yaşadığı stres ve haklılık gücüyle körüklenen öfke yüzünden, mantıklı sakinliğini kaybederek, muhataplarına karşı saldırgan ve had sınırlarını zorlayan şekillerde iletişim ve tek taraflı dayatmalarda bulunabilir! Çünkü o mağdurdur ve sanki masum çocuklara tanınan anlayış ve özgürlük alanına sahipmiş gibi, pervasızca konuşmaya, yazmaya, yargılamaya, başka olay veya kişileri yok saymaya hakkı vardır! Hele birde kendisiyle beraber aile fertleri de bu mağduriyetten kötü etkileniyorsa, agresif tavırları turbo vitesine takılmış gibi yükselebilir!

Son bir kaç yıldır, zaten ilgilendiğim toplumsal sorunlara daha fazla eğilmeye, araştırmaya, yazmaya ve görsel medyada konuşmaya başladım. STK'larda görev alarak gönüllü faaliyetlerine katıldım. Doğal olarak, gerçek ve sanal ortamdaki sosyal çevrem genişledi ve farklı gruplardan çok sayıda insanla aktif iletişim kurmaya başladım. Aile ve geleneksel değerlerimizden doğan çalışma halkam, emek ve istihdam gibi alanları, toplum sağlığı ve güvenliği gibi konuları da kapsayarak genişlemeye devam ediyor. Sağlık, bilişim, eğitim, işletme, yönetim, sosyal hizmetler gibi farklı disiplinlerde eğitim, proje ve çalışma deneyimlerim sayesinde, mağdur gruplarını algılama ve empati oluşturma becerimi geliştirebildiğimi söyleyebilirim. Bu yüzden olsa gerek, farklı gruplardan insanların "bizi en az bizim kadar iyi anlıyor ve savunabiliyorsunuz Ercan bey" benzeri geri dönüşler almaktan büyük bir mutluluk ve huzur duyuyorum.

Bütün gayret, kişisel araştırma ve iletişim açıklığıma rağmen, elbette varlığından veya ayrıntılarından haberdar olamadığım çok sayıda mağdur grupları da çıkıyor. Her insan gibi, sınırlı zaman ve imkanlar nedeniyle atladığım veya bilmediğim mevzular da çok oluyor. Bazen mağdurların bizzat kendileri, bazen de STK'ların yönlendirmesiyle öğrendiğim sorunlarını hızla araştırıp anlamaya ve etkileri itibarı ile mağduriyet derecesini ve grubunu kendimce belirlemeye çalışıyorum. Bu konudan emin olunca takip ve ifade listeme ekliyor, düşünce dünyamda empatik senaryosunu başrolde kendim veya ailem varmış gibi canlandırıyor ve hissettiklerimi ifade etmeye, yazmaya ve konuşmaya başlıyorum. Şu ana kadar öğrendiğim ve takip ettiğim hemen her mağduriyet konusunun, bendeki olgunlaşma ve ifade serüveni kısaca böyledir.

Toplumsal sorunlara duyarlı emekli bir sağlık personeli ve çiçeği burnunda bir akademisyen olarak, farklı mağdur gruplarıyla yoğun iletişime geçince, "mağdur zorbalığı" adını verdiğim davranışlara maruz kalmaya başladım. Garip bir şekilde, çok farklı gruplarda ama aynı karakterde davranış modellerini görünce, bunun nadir ve bireysel bir tavır değil, genellenebilir ve gruplanabilir bir standart olacak kadar yaygın psiko-sosyal bir davranış modeli olduğunu fark ettim. Hangi terimle ifade edebileceğimi düşünürken, en makul gelen "Mağdur Zorbalığı"nda karar kıldım.

Ünlülerin, gazetecilerin, siyasetçilerin, iş adamı ve iş kadınlarının, yazarların, internet fenomenlerinin, kısaca toplumsal görünürlüğü ve etki alanı geniş bilinen hemen her kişinin, adını "mağdur zorbalığı" koyduğum bu tavırlara muhatap olarak taciz duygusu yaşadığını, tekrarı olmasın diye açık iletişim kanallarını daralttığını, gerçekten mağdur olduklarına inansa da doğrudan destek vermekten kaçındığını, eski mağdur zorbalıklarının korkusuyla yeni mağdur gruplarını tanımayı veya gündemine almayı istemediğini düşünüyorum artık! Ben de eskiden, bunca imkanları varken neden daha etkili veya ilgili değil bu insanlar, diye düşünüyordum doğrusu. Şimdi onları da anlıyor ve aşırıya kaçan rijit tavırlarına hak vermesem de makul zeminlerini görebiliyorum artık.

Mağdur zorbalığını çeşitli gruplarda derleyebiliriz. Buyurun beraber bakalım:

1-Yardım zorbalığı yapanlar: Maddi zorluk yaşayan ve mağdur olduğuna inanan bazı kişiler, önüne çıkan herkesten para yardımı isteme, hiç görüşmediği insanlardan sosyal medya üzerinden ısrarla yardım talep etme hakkını kendinde görebiliyorlar.

2-**Bencil mağdurlar:** Dünyanın en mağdur kişisi veya grubu olarak kendilerini gören, tüm sıralamalarda liste başında yer almak isteyen ve bu olmadığında muhatabına çemkirebilen mağdurlar var!

3-**Diğer mağdurlara zorbalık yapanlar:** Kendini aşırı mağdur bulurken, diğer mağdur gruplarını acımadan eleştirebilen, karalayan ve hor görerek sosyal linç kampanyalarına gönüllü katılan, herkesi kendisiyle kıyaslayıp küçümseyerek, zorbalık hedefine aldığı kişiyi yalnızca kendisiyle ilgilenmeye zorlayanlar.

4-**Mağduriyetinden düşmanlık üretenler:** Kadınlarla ilgili bir sorun yaşayan erkeklerin, kadınlara veya tersi halinde, kadınların erkeklere karşı geliştirdiği nefret ve düşmanlığını muhataplarına dayatarak, aynısını yapmaya zorlayanlar. Düşman olduğu cins veya insan grubu hakkında sempatik tavırlara bile tahammül edemez ve aşırı tepki verirler. Bu tür tahammülsüzlükleri ideolojilere, partilere, dini kurumlara, diğer canlılara veya eşya gruplarına da olabilir.

5-**Bilgi zorbalığı yapanlar:** Muhatap aldığı kişinin ilgi veya uzmanlık alanında olmasa da kendi mağduriyetini ayrıntılı şekilde bilmek zorunda olduğunu dayatan, bilemeyerek gündeme alınmadığında küstahça hesap soranlar.

6-**Medya tetikçiliğine zorlayanlar:** Kendi ürettiği içerikleri dayatarak, muhatapınca istenmese de paylaşmaya ve yaymaya zorlayanlar. Karşı çıkıldığında sert tepkiler verenler.

7-**Gündem zorbalığı yapanlar:** İlgisi olmadığı konu başlıkları altında bile, ısrarla kendi mağduriyetlerini dayatan ve konuşulmasını isteyenler. Bu yapılmadığında ise hesap sorarak taciz edenler.

8-**Paylaşım zorbalığı yapanlar:** Hedef aldığı kişiyi bütün mesajlarında etiketleyerek bildirimlerini yönetemez hale getirenler. Muhatapının bir paylaşımı altına birbirinin aynısı 50-60 tane paylaşımında bulunarak, aşağıya doğru izlemeyi ve farklı insanların görüşlerine ulaşabilmeyi imkansızlaştırıyorlar.

9-**Trend Topic Zorbalığı:** Twitter gündeminde aynı konularda eş zamanlı üretilmiş birden fazla hashtag (#) başlıklarına toplu ve aşırı çalışarak, gündem listesinde birden fazla satırda yer işgal ederek, diğer mağdur grup başlıklarının ve emeklerinin görünürlüğünü engelleyenler.

10-**Siber zorbalık yapanlar:** Kendilerine düşman veya rakip belledikleri diğer mağdur gruplarının hesaplarına karşı sistematik spamlama, şikayet ve engelleme gibi siber zorbalık yapanlar.

11-**Kulis zorbalığı yapanlar:** Biraz ilgi gösteren her kişiye doğrudan veya özelden ısrarla yazarak kulis, haber veya gelişme bilgisi soranlar. Altı boş kalsa da tahmin isteyenler. Tahmin veya kulis bilgisi tutmadığında çok sert tepki verenler.

Yazıyı daha fazla uzatmamak adına, bu kadar sınıflandırmayı şimdilik yeterli görüyorum.

Bazı mağdurlar bilerek veya bilmeyerek, bu sayılan zorbalıkların en az birini veya bir kaçını yapıyorlar. Kibarca uyarıldığında yada olumsuz yanıt alındığında, çok olgun davranan ve doğru davranışa yönelenler de var. Durumu krize çevirerek hakaret boyutuna geçenler de! Bazen mağdurlara yardım adına, farkında olmadan mağdur zorbalığı yapan destekçileri de oluyor. Mesela ben! Belli bir kesimin sesini duyurmak için, medyada bilinen ve tanıdığım bir şahsın DM kutusuna ilgili twitlerimin bağlantısını göndermeyi adet edinmiştim. En sonunda bana bir mesajla "Kardeşim neden bu twitlerin hepsini bana yolluyorsun?" diye sorduğunda anlamıştım resmen taciz duygusu yaşattığımı ve özür dileyerek mesaj yollamayı bırakmıştım. Şimdi sadece ilgili ve istekli kişilere sınırlı sayılarda mesaj yollamaya çalışıyorum!

Mağdur Zorbalığına düşmek istemeyen mağdurlar ne yapmalı?

1-Yukarıda sayılan zorbalık seviyelerindeki davranışlardan kaçınmalısınız!

2-Mağdurlar arasında rekabet ve yıkıcılık yerine, işbirliği ve birlikte sinerji geliştirme üzerine çalışmalısınız!

3-Çok sayıda ruhsuz ve özensiz paylaşımlar yerine, daha az ama yüksek kaliteli ve etkili içerikler üretmeyi hedeflemelisiniz!

4-Destek alamasanız da nefretleri çekmemek üzerinde durmalısınız! Sizi tanıyanlar sıkıntıyla değil, sempati ve destek duygularıyla anabilmeli!

5-Bencil ve egoist tavırlardan vazgeçmeli, diğer mağdurlara da saygı ve anlayışla yaklaşmalısınız!

6-Sizin yanınızda gönüllü duran kişileri acımasızca sömürmemeli, uzun ve sağlıklı sürebilecek bir destekleme gücü ve şevki bırakmalısınız!

Kısacası, iletişimini sağlıklı bir zeminde kurabilenler daha başarılı bir sürece imza atarlar. Öbür türlü, mağdur zorbalığına maruz kalan herkes, eninde sonunda mağdurlardan uzaklaşır ve sorunlarına karşı duyarsızlaşan tavırlar geliştirir. Yani, altın yumurtlayan tavuğu kestiğinizde karnında saklı bir hazine bulamazsınız! Her şeyin bir gelişim ve olgunlaşma süreci vardır. Süreci güzel yönetebilirsiniz, başarılı sonuçlar kendiliğinden gelecektir inşAllah!

Şunu da eklemeyelim: Mağdur zorbalığına uğramadan, aşırı alıngan davranarak seçmenlerini engelleyen milletvekilleri ve mağdurlarını engelleyen SGK gibi yapılar için, bu yazım bir bahane değildir! Hakaret ve iftira söz konusu olmadığı sürece, her mağdurun ilgili kamu kuruluşlarına veya Milletvekili, Vali, Kaymakam, Bakan, Belediye Başkanı gibi kamusal görevlilere ulaşma, dilek ve temennilerini, şikayetlerini iletme hakkı vardır! Sayın Cumhurbaşkanımıza herkesin sınırsız erişebildiği, mesajlarını yollayabildiği bir ortamda, resmi görevli kişi ve kurumların vatandaşı engelleme hakkı yoktur! Mesela, SGK'yı EYT mevzusunda eleştirip bilgi talebinde bulunduğum 2019 yılından beri, şahsıma koyduğu twitter engeli halen devam ediyor! Hem paramızı alıp, hem de böyle kibirli davranmak bir hizmet kurumuna asla yakışmaz! Bilmem anlatabildim mi?

Memurların Durumu Devletimize Yakışıyor mu?

Emeklilikte yaşa takılanların, yaşla ilgili mağduriyetlerini önemli ölçüde kaldıran 7438 sayılı kanun Mart 2023'de yürürlüğe girdi. Doğal olarak hazırda bekleyen 2 milyona yakın vatandaşımız Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) hemen başvuruda bulundu. Büyük bir yığılma, işgücüne orantısız talep ve huzursuz sesler yükseldi. Şimdiye kadar dikkatleri çekmeyen memur sorunları SGK özelinde mercek altında belirdi.

SGK'nın yüzde 50 norm kadro eksiğiyle çalışması, KPSS atamalarında kendi branşında bekleyen mezunların yok sayılması, 4001 kodu yüzünden gelerek pervasızca kadro yakan fırsatçıların istismar alanına dönüşmesi, memurların neredeyse asgari ücret seviyesine inen taban maaşları ve düşük mesai ücretlerinin hoşnutsuzluğu, aynı kurumda çalışan işçi kadrolu personel ile aralarındaki görev/ücret uygunsuzluğu, 666 sayılı KHK sonrası azaltılan haklarının geçmeyen acısı ve buna benzer daha nice ayrıntılı sıkıntılar var.

Bu yazımda SGK dışında diğer kamu personelinin de yüzleştiği sorunlara dikkat çekmek istiyorum.

En başta maaş sorununu dile getirmek lazım. Çok değil bundan 8 yıl önce 2015'de vasıfsız işçiler için ödenecek en düşük maaş yani Asgari Ücret 1.000,54 TL iken ortalama memur maaşı 2.407 TL idi. Yani 2,41 kat fazlasıydı. 2023 yılına geldiğimizde 8.506 TL'ye yükselen asgari ücret karşısında, memur maaş ortalamasının 11.848'de kaldığını ve aradaki farkın da 1,39'a kadar gerilediğini görüyoruz. Bu rakamlar bize bütün memurların alım güçlerinin gerilediğini, eğitim ve deneyimle kazandıkları, KPSS gibi zor sınavlardan güçlükle seçilerek geldikleri kadroların emek değerinin iyice düştüğünü gösteriyor! Kaldı ki Yardımcı Hizmetler Sınıfı gibi memurların durumları daha da fena facia halini aldı! Önceden taşeron şirket işçisi olarak çalışan bazı kardeşlerimiz 2018'den itibaren kadrolu Sürekli İşçi olmaya başladığında ve İş-Kur üzerinden yenileri atandıklarında kazandıkları hak ve maaşlar, YHS grubu memurları çoktan geldi geçti! Kamu kurumlarında ekonomik ve psikolojik dengesizlikler yaygınlaştı. İş huzuru bozuldu.

Memur maaşlarının ülke genelinde düşmesi aynı şekilde emeklilerin de geçim sıkıntısı yaşamasına neden oldu. Asgari ücretten düşük emekli maaşı alan büyüklerimiz var! Asgari ücretlerde yapılan zamlara ve piyasada tırmanışa geçen fiyatlara bakılınca, bu yılın başında memur ve emekliler için yapılan yüzde 30'luk zammın etkisi saman alevi gibi kısa ve cılız kaldı! Hükümetin bütün çağrılara rağmen memur ve emeklilerini sefaletle itmesi anlaşılır bir durum değildir. TÜİK makyajlı enflasyon verilerinin bile saklayamadığı bir gerçekle karşı karşıyayız! Kamu harçları ve vergilere gelen yüzde

yüzün üzerindeki zamlar da bu gerçeğin ispatıdır. Zorunlu araç ve asansör muayene ücretlerine yapılan fahiş zamlar bile dikkate alındığında gerçek durum sansürsüz görülebilecektir.

İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerin dışında, şimdilerde deprem bölgesindeki kentlerde tırmanışa geçen ev kiralari da yaşanabilir olmaktan çıkmıştır. Asgari ücretin üzerine çıkan kiralar karşısında Hükümet yetkililerinin altı boş tembih ve ayıplama ifadelerinin dışında bir gelişme veya önlem alınmamış, insanlar açgözlü piyasa fırsatçılarının olmayan insafına terk edilmiştir! Büyükşehirler memurlar için adeta sürgün yerine dönmüştür. Üst makamlara verilen büyükşehir gösterge farkları daha yüksek oranlarda alt seviye memurlar için de mutlaka verilmelidir.

Aynı kurumda aynı işi yapan ama unvanı karmaşık, maaşları dengesiz kamu personeli bulunmaktadır. Ayrıca devletin bizzat kendi çıkardığı mevzuatın arkasından dolanırcasına meşrulaştırarak yaygınlaştırdığı, hakka ve hukuka uymayan, mensuplarını mağdur eden, mesleki değer ve haysiyetlerini yok eden ücretli öğretmen/ekdersli meslek elemanı/fahri hoca/usta öğretici/EYS antrenörü gibi kadrosuz köleden beter, izin hakları verilmeyerek sefil edilen, emeklilik hakları eksiltelen, kısaca ücretli denilen kamu adına yüz karasına dönen personel grubu da vardır!

Düşünebiliyor musunuz? Öyle kamu personelimiz var ki; Öğretmen unvanı verip derslere sokuyoruz ama öğretmen kimliği vermeyip öğretmenevinden hizmet almasını bile yasaklıyoruz! Depremden zarar gören öğretmen listelerine adlarını yazmıyoruz ama terörden şehit olunca okullarımıza isimlerini veriyoruz! Meslek öğretirken Usta Öğreticilere Hocam Allah razı olsun diyoruz ama özlük haklarına gelince siz kimsiniz diyoruz! Kur'an öğretmesi için çocuklarımızı Fahri Hocalara emanet ediyoruz ama meşru kadrolarını vermekten ısrarla imtina ediyoruz. Aile Bakanlığındaki hemen her işte kadın-erkek meslek uzmanlarını çok düşük ekders ücreti tabanlı maaşla çalıştırıyoruz, halkımıza aile desteği vermelerini istiyoruz ama kendi aileleri için ölüm, hastalık, doğum, süt gibi izinleri vermiyoruz! Aralarında Milli sporcularımız da bulunan, gençlerimizi sporla tanıştıran EYS Antrenörlerimizi tepe tepe kullanıyor ama en basit kadro ve özlük haklarından mahrum bırakıyoruz!

Bir kısım taşeron personelimiz de var ki durumları yedi düvel destan olur! Taşerona kadro denilerek ilan edilen ama ne yazık ki Belediye Şirketlerinde sahipsiz işçi kalan kardeşlerimiz var. Kadrosuz işçilere kıyafet verilerek yasalara aykırı şekilde çakma İtfaiye, çakma Zabıta gibi çalıştırılan, görevde şehit olduklarında düz ölü sayılan dertli taşeronlarımızdır onlar. 1000 yıllık sağlıkçıları bile mesleğinden koparıp ASM Grup Elemanı ucubesine çeviren tuhaf uygulamalarımız var! Taşeron derdinin girmediği kurum neredeyse yok gibi.

Güvenlik kuvvetlerimiz arasında mağdur kalan, kendilerini yeterince ifade edemedikleri için göz ardı edilen kahraman Güvenlik Korucularımız ve Uzman Çavuşlarımız var mesela. Onların durumunu da ayrı yazılarda işleyeceğim kısmetse.

Özetle söylemek gerekirse, kamuda çalışan ücretli, taşeron, memur tüm personelin kapsamlı bir reform ile standart hale getirilmesi, maaş seviyelerinin eğitim, deneyim, liyakat ve hiyerarşik düzene göre yeniden yapılandırılması, çalışan memurların ve emeklilerin asgari ücret karşısında eriyen maaşlarının acilen iyileştirilmesi gereklidir. Devlet kendi personelinin hakkına riayet etmez ve koruyamazsa halkından ne kadarını bekleyebilir?

EYT Yangınını SGK Personeli Nasıl Söndürsün?

Cennet Vatanımız Türkiye, 2021 yılı Mayıs ayında anormal şekilde başlayan büyük Orman Yangınları ile adeta kavrulmuştu! Toplam 299 yangın bölgesinde 8 insanımız vefat etmiş, 1500'den fazla insanımız yaralanmış, bilinmeyen sayıda yaban hayvanları ve yüzlerce besi hayvanı yanarak veya dumandan boğularak telef olmuştu. Bazı yerleşim merkezleri komple tahliye edilmek zorunda kalmış ve sonra yeniden yapılmıştı. Bu yangınlar fırtınası Ağustos ayı ortasına kadar sürmüştü.

2021 Orman Yangınları onca hazırlığımıza rağmen sayıca çok yetersiz ve aciz kalmamıza neden olacak kadar yaygın ve etkiliydi. Resmi İtfaiye teşkilatlarımız ve diğer kamu imkanlarımız her yerde varlık gösteremez ve yangının korkunç ilerleyişine engel olamaz durumdaydı. Allah bir daha böylesi afetlerle bizleri imtihan eylesin, zarar ve dehşetlerinden muhafaza eylesin!

Yürürlüğe girdiği 1999 yılından itibaren, çalışan bütün vatandaşların hayatını alt üst eden 4447 Sayılı kanun ile hukuk literatürümüze Emeklilikte Yaşa Takılanlar kısaca EYT adlı bir mağdurlar grubu girdi. Artık 15 milyon civarındaki SSK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı sigortalısı personelin hepsi EYT'li olmuş ve emeklilik hakları geriye dönük işletilen 4447 sayılı kanun ile gasp edilerek 58-60 yaşlarına atılmıştı. Cennetmekan Merhum Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın sayesinde bu kanun Anayasa Mahkemesine verilince bu hak gaspı iptal edilerek yine Hükümetin dahli ile kademeli yaş emekliliği getirilmişti. Artık insanlar girdiği şartlarda değil, kanunda verilen kademe yaşlarına geldiğinde emekli olabildiler. Bu zulüm dayatması ve uygulaması 2023 yılı Mart ayına kadar sürdü!

EYT havuzunda bekleyenler yaşı geldikçe ayrıldığı için geriye 4,5-5 milyonluk bir grup kalmıştı. Mart 2023 TBMM'de onaylanan 7438 Sayılı Kanun ile EYT mağdurlarının gasp edilen haklarının yaşla ilgili önemli bir bölümü geri verildi. Artık emekliliklerinde kademeli yaş şartı aranmayacaktı. Kısmi emeklilik hakkını içeren 50-55 yaş hakkı yine verilmedi ve bazı insanlar yine hüsrana uğradı. Yaş engeli ortadan kalkan 2,2 milyon civarındaki çalışan veya işsiz SGK'lı için bir anda emeklilik hakkı doğunca SGK ofislerinde devasa bir müracaat seferberliği yaşandı ve adeta dev bir yangın gibi her yere yayıldı!

SGK merkez ve şubelerindeki personelin durumu, devasa orman yangınına karşı elinde bahçe sulama hortumundan gelen cılız suyla müdahale etmesi beklenen İtfaiye Erinin dramı gibi oldu! Çünkü istenen iş ve beklenen tamamlanma süresi anormal derecede orantısız, personel sayıları ve kapasiteleri

yetersiz, gayret göstermeleri için motivasyon dayanakları boş ve hamasetle doldurulan kuru gazdan ibaretti!

Düşünebiliyor musunuz? Aylık dosya kapatma kapasitesi 500-600 civarında olan bir SGK şubesine Mart ayında yapılan müracaat sayısı 35 bin kadar olursa bu talebi nasıl ve ne kadarlık süre içinde gerçekleştirebilirler? Bu kapasite ile tüm başvuruları eritmeleri 58 ay sürer! Olağanüstü bir gayret ve fazla mesai ile tempolarını iki katına çıkarmaları halinde bile 25-26 ay sürebilecek bir iş yoğunluğundan bahsediyoruz. Üstelik bu sürede yeni eklenecek dosya ve diğer işlerde hariç sayılırsa!

Öğrendiğimiz kadarı ile SGK zaten yüzde 50 eksik norma kadro personeli ile çalışan bir yapıda bulunuyor. SGK işlemlerini yapıp dosya kapatan her bir memurun en az birer avukat kadar İş Kanunu ve SGK mevzuatına hakim olması, mükemmel analiz yeteneği geliştirmesi, bilgisayar yazılımlarını mükemmel kullanması gerekiyor! Yani masa başına oturan bir memur anında SGK işlemleri yapabilecek yetkinlikte olmuyor. SGK içinden veya dışından yapılacak personel takviyelerinde de bu durum geçerlidir.

Zaten sayıca yetersiz bulunan SGK çalışanlarının özlük haklarını 666 Sayılı KHK ile tırpanlayarak daha da sıkıntılı hale getirmişiz! Daha iyi şartlar beklerken kötüye doğru gitmek adeta birer EYT sendromu gibi olmuş bu arkadaşlarda! Eşit işe eşit ücret düsturunu bile tatile çıkardığımız için moral ve motivasyonları yerlerde sürünüyor! Aylık fazla mesai saatini 50'den 100'e çıkararak sırtlarında kamçı şaklatmamızı bile kazanım diye göstermeye kalkan uyanık siyasi ve bürokratların diyarındayız! Sanki SGK personeli insan değil de 24 saat çalışabilecek robot gibi algılıyoruz artık!

SGK Kurumu çalışanlarının özel bilgi ve donanımla hazırlanması gerektiği için 2 yıllık Sosyal Güvenlik Ön Lisans okulları açmışız ama Memur alımlarında 3004 nolu kodlarını tanımlamayıp SGK dışında çalışma imkanı pek bulunmayan bu gençleri yokluğa mahkum ediyoruz! Madem hiç atama yapmayacaktınız Sosyal Güvenlik bölümünü neden açtırıp gençlerin hayalleriyle oynadınız ey Yetkililer?

İdari kadrolar için özel kurulan İktisat ve İdari Bilimler Fakültesinden (İİBF) mezun olan yüzbinlerce gencimiz KPSS atamalarında yer alabilmek için çırpınırken, zaten nadir çıkan kurum atamalarında 4001 kodu ile her isteyenin gelebilmesini sağlayan, aç gözlü yüksek puanlı farklı branş mezunu zalimlerin KADRO YAKARAK kurumu birkaç içinde terk edip gitmelerine fırsat veren basiretsizlere ne demeli? 2013 Yılında Bakan Faruk Çelik bir twitter mesajında "4001 Ailesi biz size güvenerek İşkur'a 713 kişi aldık ama siz ilk 7 ayda yüzde30 unuz İşkur'dan ayrılarak Bizi terk ettiniz. Duyurulur." demişti! Aynı sorun bugün de devam ediyor!

SGK'da EYT Yangınıını söndürmek için ne yapmalı?

-EYT Yangınıını söndürmek için acil seferberlik ilan edilmeli. Son 10 yıl içinde emekli olan uzman SGK Personeline cazip şartlar eşliğinde geçici görev çağrısı yapılmalı! Emekli uzman SGK personeli ikamet ettiği yere en yakın SGK Müdürlüğünde geçici görev alarak emeklilik dosyası kapatmaya başlamalı.

-Diğer kurumlardaki SGK mevzuatına hakim personelin talebi halinde teşvik ödemesi ile SGK kurumuna geçici görevlendirmeleri yapılmalı.

-SGK çalışanlarının 666 sayılı KHK ile eksiltelen hakları iade edilmeli.

-Fazla mesai ücretleri anlamlı bir zamlarla yükseltilmeli. Maaş ödemelerinin en az ikiye katlanacağı kadar artabilme yolu açılmalı.

-SGK çalışanlarına seyyanen teşvik zammı yapılmalı.

-KPSS atamalarında SGK hizmet birimlerine 3004 kodlu Sosyal Güvenlik mezunları ile İİBF mezunlarına yer verilmeli. 4001 kodu açılmamalı, kadro yakma ihtimali sert önlem ve ceza şartı ile önlenmeli.

-KPSS atamaları için SGK kurumuna özel acil kontenjan açılmalı ve norm kapasite oranı en az yüzde 75'e çekilmeli.

Yoksa bu EYT yangını hemen sönmeyiz ve 14 Mayıs'ta sandıkları da tutuşturur! Benden uyarması....

Bağ-Kur'unun Çilesi Ne Zaman Bitecek?

Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu, yani hepimizce bilinen adıyla Bağ-Kur, 1971 yılında 1479 sayılı kanunla kurularak 1 Ekim 1972'den itibaren ülke çapında hayata geçti. Bağ-Kur kanunu 1979 yılında 2229 sayılı kanunla büyük ölçüde değiştirildi.

Bağ-Kur yasasındaki hükümlere ve o zamanın şartlarına bakınca, Esnaf ve Sanatkâr ile Çiftçilerin nasıl bir cendereye sokulduğunu daha iyi anlıyoruz!

Büyük ölçüde yasal değişikliğin yapıldığı 1979 yılında, Türkiye'de ortalama yaşam süresi sadece 61,91 idi! Bağ-Kur'lu kadınlara reva görülen prim ödeme süresi 25 tam yıl, yani 9.000 gün ve en az 50 yaş şartıydı. Erkeklerin de 25 tam yıl (9.000 gün) ödeme şartı ile en az 55 yaş şartı konulmuştu. Her hangi bir nedenle 25 yıl ödeme yapamayanların yaş haddinden (kısmi emeklilik) yararlanabilmeleri için de en az 15 yıl yani 5.400 gün prim ödeme şartı ile birlikte kadınlarda 55, erkeklerde 60 yaş şartı konulmuştu. Anlayacağınız sistem neredeyse Bağ-Kur'unun hiç emekli olmadan çalışıp ölene kadar prim ödemesi üzerine kurulmuştu! Sonraki yıllarda kadınlara biraz merhamet edip asgari prim ödeme süresini 20 yıla yani 7.200 güne indirdiler.

TBMM'de görev alan o zamanın Vekilleri, nasıl bir kanaat ile Bağ-Kur'lu küçük esnaf ve çiftçileri devlet

gibi, holding gibi güçlü ve zengin görmüşlerse artık, Emekli Sandığı ile aynı şartları dayatmışlardı! Devlet kendi memurunun primini 25 yıl kesintisiz ödemeye muktedir olabilir ama, esnaf ve sanatkarlara böyle ağır bir yük bağlamak için vicdanlarını tatile çıkarmaları gerekmiştir herhalde!

Hâlbuki ilk kurulan sigorta kurumu SSK'ya bağlı çalışan işçilerin emekli olabilmesi için, kadınlarda 20 yıllık sigorta süresi dâhilinde en az 5.000 gün, erkeklerde 25 yıllık sigorta süresi içinde en az 5.000 gün prim yatırılma şartı vardı. 5.000 gün yaklaşık 14 yıl ediyor! Kadınlarda 6 yıla kadar, erkeklerde ise 11 yıla kadar boşluk verme ve işsizlik halinde müsaade ediliyordu. İşçi ve esnaf arasında bu kadar büyük bir iltimas farkının olması, elbette kabul edilebilir ve adil bir yaklaşım değildir!

Bir işçinin çalışmadığı dönemde maaşı ile birlikte SSK prim ödemesi de duruyordu. Bağ-Kur'lu esnaf ise o ay doğru dürüst ciro yapmasa ve hatta dükkânını geçici olarak kapatıp evinde otursa bile, Bağ-Kur prim ödemesi zerre miktar esnemiyor ve eksilmiyordu. Prim seviye basamakları yukarı doğru re'sen veya talep halinde yükselebiliyor ama aşağı inmesi mümkün olmuyordu. Bağ-Kur prim borç sayacının durması için tek çare Vergi Levhasını iptal eder gibi işyerinin kapanışını Bağ-Kur'dan da yaptırmasıydı. Oysa işsiz kalan bir işçinin son SSK priminden itibaren birkaç ay daha ücretsiz sağlık hizmeti alabilmesi mümkündü. Sadece prim ödenmediği için 5.000 gün sayacı duruyordu. Ama Bağ-Kur'lu esnafın borcu gözüktüğünden sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanmasına izin verilmiyordu. Sonradan çıkan zorunlu GSS (Genel Sağlık Sigortası) ve işsizlik fonu destek ödemesi de işçiler için ayrıca pozitif bir fark oldu.

Bağ-Kur tescilli zorunlu değilken, ödeme ve emeklilik şartlarının ağırlığı nedeniyle pek tercih edilmediği için, Vergi Daireleri ve Esnaf Odalarının kayıtları ile eş zamanlı re'sen zorunlu tescil kuralı getirildi. Bu borçtan kaçınamayan esnaf, bu sefer de 12 basamaktan en düşüğü olan 1. basamak seviyesinde sabit prim ödemeye başladı. Zaten ihtiyaç duydukları sağlık hizmeti için bu seviye yeterli geliyordu. Bağ-Kur tekrar esnafın aleyhine yeni kural çıkararak, 6. basamağa kadar re'sen zorunlu tescil dayatmasına başladı. 7.-12. basamaklar için de iki yılda bir isteğe bağlı yükseltme imkânı verdiler.

Bağ-Kur'un pençesine düşen esnafın hali, tıpkı Boa Yılanının sarmaladığı Ceylan yavrusu gibidir! Çünkü her nefes alıp verişinde çember daha da daralır! Asla genişleme imkânı vermez! Mesela 7. seviyede prim ödeyen esnafın işleri kötü gittiği, dara düştüğü bir durumda, gelir kaybı yaşadığını ispat ile beyan etse de Bağ-Kur prim basamağı asla düşürülmez! Prim tutarında azaltma mümkün değildir! Ödemeden kurtulmanın tek yolu iflas beyanı ile resmi kapanış veya işyerini başkasına resmi satışla devir yapmasıdır. Ödediği prim miktarına e süresine nispetle bağlanan emekli maaşının, diğer emeklilere göre hep düşük kalması da ayrı bir haksızlık boyutudur.

Sigorta primleri açısından SGK tarafında fazla fark olmasa da ödeyen açısından önemli bir tutar dengesizliği vardır. Son değerlere göre SGK primi için işçinin asgari brüt maaşından 1.401 TL kesilir. İşverene düşen ek pay ise 1.551 TL'dir. SGK tutarında bu bölüşme yapıldığından, iki tarafa da rakam ağır gelmez. Ama Bağ-Kur'lu esnaf kendi işinin süresiz mesaili işçisi olduğu gibi, SGK priminde de kendisinin patronu olarak 2.952 TL tutarındaki tüm ödemeyi çaresizce üstlenir. Bu rakamdan kaçış veya indirim de yoktur!

Zaten işyeri kirası, elektrik, doğalgaz, su gibi işletme giderleri hep "Ticari" oldukları, yani patron ve zengin görüldükleri gerekçesiyle katlamalı tarifeden uygulandığından, esnafın nefes alacak hali kalmadı artık!

Türkiye'de mütevazı sermayeler ile kurulan ve çoğu kez aile işletmesi niteliğinde bulunan esnaf ve sanatkâr teşebbüsleri ile tarım alanında yerel üretici olmak, artık kahramanlık boyutundan da çıkarak delilik haline getirildi. Bu gidişin sonu bütün yerel işletmelerin kapanması ve sermayenin büyük ve zalimce davranan güçlere aktarılmasıdır. Tarım kesiminin kendi ihtiyaçları için bile üretim yapması daha zararlı hale gelmiş, süpermarketlerden alışveriş yapmak köylüler arasında bile standart olmuştur.

Sermayenin hızla büyük denizler gibi dipsiz kuyulara akması ve toprakları sulayan dere ve nehirlerin adeta kurummasının acı faturasını hep birlikte yaşamaya başladık farkında mısınız? Sayıları iki elin parmaklarını geçmeyen dev market zincirleri perakende ve toptan tüketim piyasasıyla vahşice oynuyor ve tükenmez bir iştahla kar etmek için bizlere varlık zamanında dahi yokluk ve pahalılık yaşıyorlar. Küçük esnafın aradan çekilmesi, halkın daha çok sömürülmesine, devletin de acziyetle seyretmek zorunda kalmasına yol açıyor.

BAĞ-KUR'lu esnaf, sanatkar ve tarım müteşebbislerini kurtarmak ve korumak için neler yapılmalı?

1- Bağ-Kur ile SSK arasındaki zorunlu prim gün sayıları farkı düşürülmeli, SSK ile aynı şartlarda sabitlenmelidir.

2- Esnafıktan vazgeçen, işyerini sağlık veya ekonomik nedenlerle kapatan veya devreden kişilerin, SSK'ya geçmeleri halinde uygulanan son 3,5 yılın (1261 gün) SSK primli olma şartı askıya alınmalı, prim gün sayıları yeterli ise emekli olabilmelerine imkan verilmelidir.

3- Ekonomik darlığa düşen veya sağlığı bozulan esnafın işyerini geçici yada sürekli olarak kapatması halinde Bağ-Kur ödemeleri durmalı, GSS devreye girmeli ve en az SSK mensupları kadar sağlık ve işsizlik sigortası desteği verilmelidir.

4- Küçük esnaf ve sanatkârlar ile tarım müteşebbislerine uygulanan "ticari" sınıf doğalgaz, su, elektrik gibi giderlerinde; finansal büyüklük, işyeri ölçüleri, çalıştırılan insan sayısı gibi kriterlere değişen insafli tarifeler uygulanmalıdır. Korkudan ışığını açamayan, buz gibi işyerinde çalışmak zorunda kalan esnafın gözetilmesi lazımdır.

5- Vergi kaydı ve esnaflık tescilini 8 Eylül 1999 tarihinden önce başlatan fakat çeşitli nedenlerle Bağ-Kur tescilini yaptıramayan (mesela Gölcük Depremi nedeniyle o bölgeler ve Düzce civarındaki şartlar) esnafa Bağ-Kur tescilini makul rakamlarla aynı tarihlere çekme imkanı verilmeli, böylece son EYT yasasından faydalanma yolları açılmalıdır.

6- Yerel işletmeleri koruyan belediye hizmetleri ve kamu imkanlarında kolaylıklar sağlanmalıdır.

7- Esnafa dayatılan fahiş fiyatlı aylık beyanname giderlerinde, iş için kullandıkları araçların sigorta, vergi vb. masraflarında indirimler gelmelidir.

8- Esnafın zorunlu kayıt ile harç yatırmaya maruz kaldıkları Odaların ne yaptığı belirsiz ağalar tarafından şahsi derebeyliklere dönmesi önlenmelidir. 20-30 yıl boyunca çöreklenen başkanlıklara zorunlu süre sınırı getirilmelidir.

Sonuç olarak; Esnaf ve sanatkarlarımız ile tarım üreticilerimiz memleketin öz sahiplerinden ve maddi-manevi kalelerindenidir! Onların soyunu tüketen her türlü oluşuma karşı durmalı, insanlarımızı girişimcilikten soğutan ve korkutan bütün haksızlıkları gidermeliyiz. Yoksa yetişen her gencimiz sanat, ticaret ve tarımda şansını denemek yerine kapağı Devlete atmak için çalışacak ve gereksiz bir rekabet içinde boğulup kalacaktır. Esnaf ve tüccarımızın varlığı ve devamı beka meselesidir! Dahası var mı?

EYT Mevzusu Neden Bu Kadar Karıştı?

1999 yılında AnaSol-M Hükümetinin çıkardığı 4447 sayılı kanundan sonra Türkiye'deki bütün çalışanların kaderi bir daha düzelmeyecek şekilde kötüleşen bir ivmeyle değişti. Halkın gözünü boyamak ve ikna edebilmek için reform gibi süslü kelimelerin arkasından her zaman mevcudu geriye düşüren negatif eksiltmeler ve hak kayıpları çıktı. Bu emek düşmanı, faiz ve sermaye dostu politikalar işçi, memur, esnaf, çiftçi, emekli fark etmeden bütün kesimleri hedefine koyarak ezmeye devam etti.

1999 yılında sadece emeklilik yaşı yükseltilmemiş, emeklilikte aylık bağlama oranları da düşürülmüştü. Türkiye'deki bütün Başbakanlar arasında gelmiş geçmiş en büyük emekçi dostu olan Merhum Prof. Dr. Necmettin Erbakan'ın başında olduğu Fazilet Partisi bu zulüm yasasını Anayasa Mahkemesine taşıyarak yürütmesini kısmen durdurmuş ve 2002 yılında son şeklini alan haliyle kademeli yaş ve prim sistemine geçilmesini sağlayabilmişti. 2002 yılındaki düzenleme yaşın yanı sıra SSK primlerinde de 5000 üzerine 950 güne kadar ilaveler yapılmasına neden olmuştu.

Bugünlerde Hükümetin Meclise sunduğu yasa teklifinde reklam ile vaat edilenin aksine, sadece normal emeklilik yaşını 1999 öncesine çekmesi, kademeli prim sistemini iptal etmemesi, eski yasada 3600 gün sigorta ile kadınlarda 50 erkeklerde 55 yaşında hak tanınan kısmi emekliliği de geri vermemesi, aylık bağlama oranlarını 1999 öncesine getirmemesi, halkta büyük bir hayal kırıklığına ve kızgınlığa yol açtı. Çünkü bizzat sayın Bakanın ve parti temsilcilerinin ısrarla söylediği 5000 gün prim şartına istinaden eksiği olanlar kredi çekmiş, borca girmiş, kıymetli eşyalarını satmış ve SGK'ya doğum veya askerlik borçlanması adıyla ödemeler yapmıştı. Şimdi buna rağmen 5000 güne ilave çıkacak prim günlerini karşılamaları mümkün görülüyor. Zaten işsiz ve sıkıntı içinde bekleyen 240 bin EYT'li mağdura bir de işten çıkarılanlar ve borca girip bekleyenler de eklenince mağdur sayısında patlama yaşandı. Yapılan şey milletin duygularıyla alay etmeye döndü. Zaten lastik gibi uzatılan ve alt tarafı bir sayfalık kanun teklifi için aylardır ötelenen Meclis onayı yüzünden gerilen sınırlar, yeni mağduriyetler yüzünden boşalma noktasına geldi.

Dünyada, çalışma süresi uzadıkça emeklilik maaşı düşürülen bizden daha garip bir sosyal güvenlik sistemi yoktur sanırım. Emekçilerin alınteriyle kazandığı maaşlarına hiç dokunamadan kesilen SGK ödemelerine karşılık, 2008 yılında yine reform etiketli zulüm düzenlemesi 5510 sayılı kanunla yapılan Aylık Maaş Oranları budaması o kadar yüksek oldu ki, bizzat kanunu çıkaran Hükümetin kendisi bile

sosyal yardım seviyesine indirdiği bu maaşları ödemekten utanır hale geldiği için, seyyanen zam takviyesi yaparak en düşük emekli maaşını nihayetinde 5.500 TL seviyesinde tutturmaya başladı. Aslında seyyanen zam diye verdiği bir lütuf değil, aşırı kestiği aylıktan geriye bir miktar sus payı iadesi oldu.

EYT mevzusunun kardeş sorunlu akrabaları da var. Ayrıntılara girmesek de kısaca onları da anmış olalım:

1986'da çıkarılan staj ve çıraklık kanunu sonrasında stajyer öğrencilere yapılan yarı sigorta nitelikli sade sağlık sigortalarının, uzun süreli ölüm ve yaşlılık sigortası gibi işlem görmediği anlaşılınca, staj tarihi 1999 öncesi olduğu halde yok sayılanlar 2000 sonrası yaş hesabına tabi tutulduğundan, emeklilik yaşları bir anda 17 yıl fırlamış oldu. Onların talebi staj tarihinin sigorta başlangıcı sayılması ve gerekirse eksik kalan günler için prim borçlanma hakkının verilmesiydi. Bu arkadaşlara Staj Mağdurları diyoruz.

4447 sayılı kanunla emeklilik yaşı kadınlarda 58, erkeklerde 60'a yükseltildiği için işe yeni başlayanlar buna tabi oldu. 9 Eylül 1999 sonrası başlayanlar, sırf birkaç ay veya yıl farkı, hatta birkaç gün farkı yüzünden bu kadar yüksek bir yaş ilavesini haklı bulmuyor ve 1999 sonrası işe başlayanlar için de kademeli yaş sistemi getirilmesini talep ediyorlar. Bu arkadaşlara da 2000 sonrası Kademe Grubu diyoruz. Hatta kendi davaları için EMADDER adında dernek bile kurdular.

1999 öncesinde işçilerin boş veya uygunsuz kaldıkları dönemler de olabilir diye 25 yılda (erkekler) ödemeleri gerekli prim gün sayıları 5000 gün kabul edilmişti. Emekli Sandığına tabi devlet memurlarında iş güvencesi tam olduğu için tavizsiz 9.000 gün prim şartı konulmuştu. Çiftçi ve Esnaf olan tarım-ticaret ehli için işletilen Bağ-Kur'da ise tıpkı Emekli Sandığı mantığı ile, onlara her zaman para kazanan, zengin ve patron kişiler olduğu varsayımıyla yine tavizsiz 9.000 gün prim şartı konulmuştu. Ancak bugünlerde görüp duyacağınız gibi, çiftçi ve esnaf kesiminin büyük bir bölümü 9.000 gün prim ödeme imkanı bulamayan, borçlu veya eksik günlü kalmış durumda. Onlar da biz devlet miyiz ki en ağır şartları dayatıyorsunuz, yanımızda çalışan işçilerden daha fakir günlerimiz, iflas hallerimiz de oluyor, bu kadar yüksek gün sayısı hiç adil değil diyorlar. Onların sendika yerine esnaf odaları var ama hemen hiçbir hayırları olmayıp tepelerinde yıllardır lüks ağalık yaşıyorlar. Yani Türkiye'de çiftçi ve esnaf Bağ-Kur'lunun ne savunanı var, ne de hak arayanı. Bağ-Kur'lu vatandaşlarımız da ayrı bir mağdur grup oldu.

Kocaeli Gölcük Depremi sonrasında hizmet dışı kalan resmi kurumlar yüzünden Bağ-Kur tescili 9 Eylül 1999 sonrasında yapılanlar da hem Depremzede hem de geciken tescil mağdurları oldular ve EYT yasasından yararlanma imkanları kalmadı.

Kadınlarda sigorta öncesi doğum borçlanmasında bile haksızlıklar var. Hukukçu veya yurt dışında doktora yapan kadınlar şanslı ama diğerlerine bu hak tanınmıyor.

Nihayet başka bir mani veya kullanabilecekleri bahaneleri kalmaz ise, 28 Şubat 2023'de TBMM Genel Kuruluna EYT yasa teklifi gelecek inşAllah. Sayın Vekillerimizin ve hassaten İktidar partilerimizin dört gözle bekleyen EYT'li emekçi kardeşlerimizi daha fazla üzmeden 1999 öncesi haklarını eksiksiz iade etmelerini talep ediyor, en azından bu saatten sonra meseleyi siyaset üstü olarak değerlendirip kırıktıkları kalpleri onarma fırsatı şeklinde kullanmalarını önemle tavsiye ediyoruz.

Sağlıkta #İsraf Sorunlarımız

Sağlıkta israf dediğimiz vakit, çemberin en iç halkasından yani kendimizden başlamamız gerekir. Vücudumuz, dünyada ruhumuzu gezdirmek üzere emanet olarak verilen bir araçtır. Adeta kiralık araç gibi kullanılmalı, ihtiyacımızı gidermeli, faydalarından yararlanmalı ama asıl sahibine karşı sorumlu davranarak; bakımını, sağlığını ve bütünlüğünü korumalıyız. Allah'ın, nimet konusunda sınırsız cömert olmakla beraber, hesap sorma ve sahiplik noktasında çok hassas olduğunu unutmamalıyız.

Satın aldığımız bir aracı dilediğimiz gibi düzenlemeye ve modifiye etmeye mevzuat sınırları içinde hakkımız vardır. Ancak sınırlı süreli kiraladığımız bir araçta bunları yapamayız. Yaptığımızda ise mali ve adli sonuçlarıyla yüzleşiriz. Vücudumuz mükemmel bir aygıt ve araçtır. Yüce Allah hepimize kendi takdir ettiği ölçülerde ve niteliklerde vücutlar bahşetmiştir. Sağlık için zorunlu olan operasyonlar ve normal düzenine getirmek için yapılan müdahaleler dışında kalan bütün estetik ve keyfi ameliyatlara, dövme benzeri kalıcı boyamalar, gereksiz ve abartılı şekilde vücuda uygulanan piercing gibi metal aparatlar bu yüzden caiz değil ve emanete hıyanet halleridir. Kaldı ki vücuda gereksiz yere yapılan bütün müdahale ve değişikliklerin neden olduğu enfeksiyonlar, kontra endikasyonlar, işlev bozuklukları, geri dönülemeyen pişmanlıklar gibi sıkıntıları da cabasıdır.

Vücudumuzun, bize iyi veya kötü, güzel veya çirkin gelen bütün nitelikleri, elbette değerlendirme ve sorumluluk noktasında farklılıklar oluşturur. Bütün kiralık araçların rayiç bedelinin aynı olmadığı gibi, her insanın vücudu ve özellikleri Adl-i Mutlak olan Allah'ın indinde farklı değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Bu açıdan bakılınca hakkıyla şükredilmeyen, korunamayan bütün sağlık ve estetik avantajların aynı zamanda yüksek hesap ve sorumluluk katsayısıyla başımızı ağrıtabileceğini de unutmamalıyız! O yüzden, engelli doğan veya sonradan engelli kalan kardeşlerimizin hayıflanmasına, süper güzel veya yakışıklı olup mükemmel vücut yapısında olan kardeşlerimizin de gurur ve kibre kapılmasına hiç gerek yoktur! Herkes verilen nimetler kadar sorumlu tutulacak, diğerlerinden eksik kalan kısımları adalet, rahmet ve mağfiret vesilesi sayılarak hesabından düşülecektir. Bu vaziyet sağlık nimetinde olduğu kadar, ilim, aile

ve zenginlik nimetleri için de geçerlidir.

Sağlıkta kişisel israf, vücudu hor kullanmak ve uyku, dinlenme, sağlıklı beslenme gibi ihtiyaçlarını ihmal etmektir. Bir hastalık olmadan önce tedbirli davranmak, sıcak, soğuk, kimyasal, radyasyon, stres, enfeksiyon ajanları, kötü ve bozuk gıdalar vb. bütün olumsuz etkenlere karşı korunmak gerekir. Kişinin iştahını kontrol etmeden aşırı beslenme sonucu şişmanlaması, hareketsiz kalarak kas ve iskelet yapısını bozması, alkol, sigara, uyuşturucu madde kullanarak kalıcı ve kronik hasarlar vermesi açık bir israf ve emanete hıyanettir.

Sağlıkta Toplumsal ve Kurumsal İsraflarımız

Toplum olarak; sağlık sorunlarımız baş göstermeden önce tedbir almayan, koruyucu sağlık hizmetlerine ve esaslarına öncelik vermeyen tutumlar geliştirdik. Sağlıklı bir hayat sürmek için yaşam şeklimizi değiştirmek yerine, sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaşmasını fırsat bilerek tedavi odaklı davranmaya başladık. Mesela, insan hayatı için vazgeçilmez bir ihtiyaç olan suyu, düzenli ve yeterli içmeyen özellikle orta yaş ve üzeri insanlarımızda peydahlanan ağrıların, sindirim, dolaşım ve boşaltım sistemi sorunlarının suyu düzenli ve yeterli içmekle azalacağını veya önlenebileceğini unuttuk, bunun yerine hastalık oldukça sadece ilaçlarla tedaviye değer verdik.

Aile Hekimliği sistemiyle insanların birinci basamak sağlık hizmetlerine erişimini kısıtlayıp zorlaştırdık. Daha etkili ve yaygın olan, toplum ve çevre sağlığında verimliliği kanıtlanmış bulunan, sağlığı sadece Hekim odaklı değil Ebe, Hemşire, Sağlık Memuru gibi ekip üyeleriyle birlikte sunan Sağlık Ocağı ve Sağlık Evi sistemini lağvedip, Aile Hekimi sistemiyle kısır ve etkisiz bir düzene mahkum edildik. Aile Hekimleri, merkezden gelen baskıyla uzaktan aşı takibi yapan, randevu alınabilirse basit reçeteleri yazan, en ufak bir ehliyet yenileme sağlık raporunda bile topu taca atarak Hastanelere yönlendiren, kronik hastalıklarda raporlu reçeteli ilaçları dahi yazamayan, Aile Sağlığı Merkezinden burnunu dışarı çıkarıp vatandaşın yanına veya ihtiyaç halinde evine gidemeyen ucube bir sistemin aktörleri oldular.

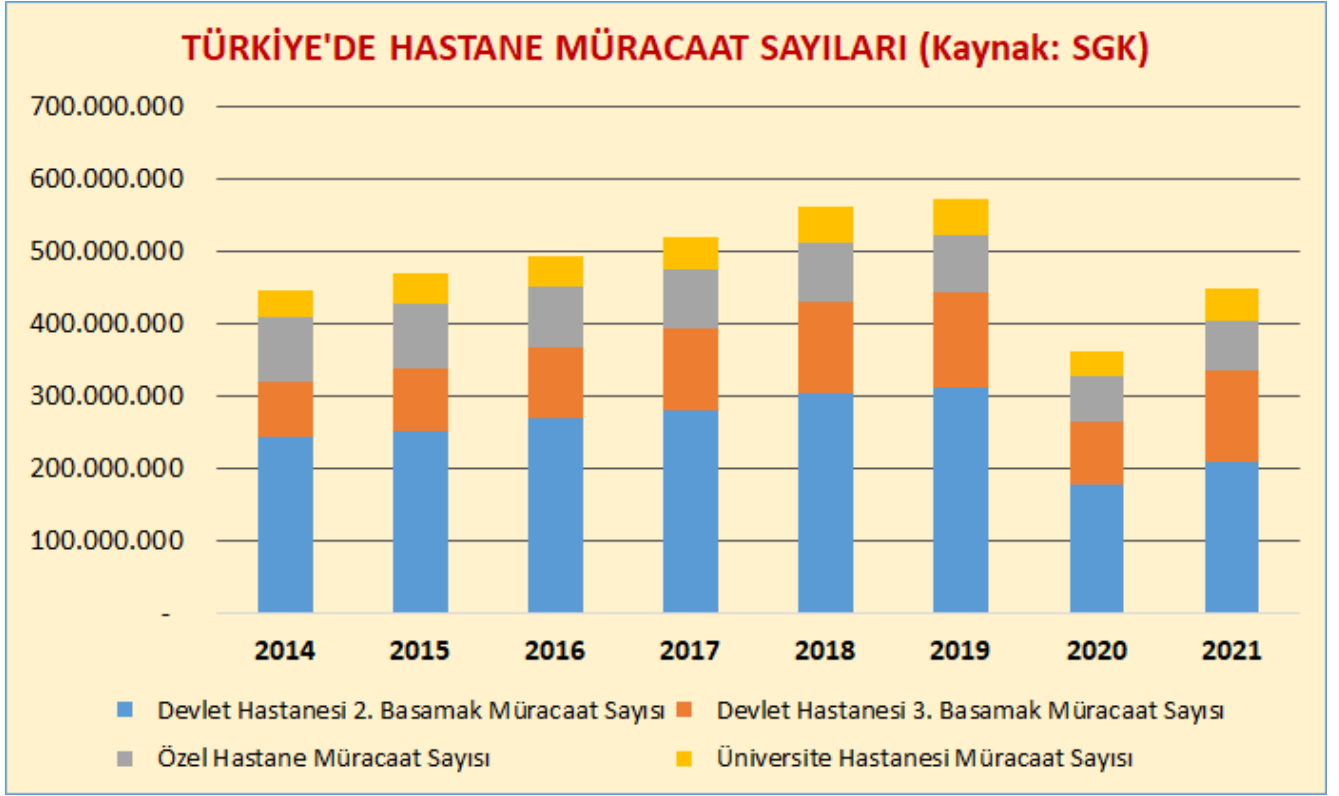
Aile Hekimliği sisteminde sözleşme imzalayan hekimler devlete taşeron sağlık hizmeti veren küçük esnaflara döndüler! Yanlarında çalışan diğer sağlık personeli de mutsuz ve verimsiz kalıyor. Sağlık hizmetine yoğunlaşmak yerine kira, elektrik, su, telefon gibi giderlerle uğraşıp devletten maksimum ödeme çıkarmaya dönük davranmaya zorlanıyorlar. Zaten uzman hekimlerimiz özel sağlık kurumlarında kendi şirketleri üzerinden hizmet vermek zorunda bırakılırken, bu yöntemin bir benzerini Devletimiz Aile Hekimlerine dayatıyor. Sonucu da nitelikli ve yaygın sağlık hizmeti yerine puan ve sayıya odaklı isteksiz çalışma performansı oluyor.

Hükümetler için de mimari görüntüsü baskın olan hastanelere ağırlık verilerek, ilaç ve medikal endüstrisinin devasa pazarı haline gelmemiz siyasi beklentileri açısından daha uygun geldi. Sağlıkta yaşadığımız durum, kıskırtılmış talep ve kontrolsüz arz ilişkisidir. Örneğin OECD ülkeleri arasında her 1.000 kişiye düşen MR çekimi sayısında Türkiye'nin açık ara şampiyon olarak 186,4 değeri ile 1. olduğu tespit edilmiştir. 2. sıradaki Almanya'da 143,4, 3. sıradaki Fransa'da 114,1 MR çekimi yapılmıştır. Çok yüksek dozda radyasyona maruz bırakan BT sisteminde ise her 1.000 kişide 223,4 çekim ile OECD ülkeleri arasında 3. sıraya gelmişiz! ABD ve Japonya BT çekiminde 1. ve 2. olmuş.

Birinci basamak temel ve koruyucu sağlık hizmetlerini ihmal etmemizin, toplumda sağlık okur yazarlığını ve sağlıklı yaşama alışkanlıklarını yaygın hale getiremeyişimizin sonuçlarını, sosyal güvenlik kurumunun verilerinde görebiliyoruz.

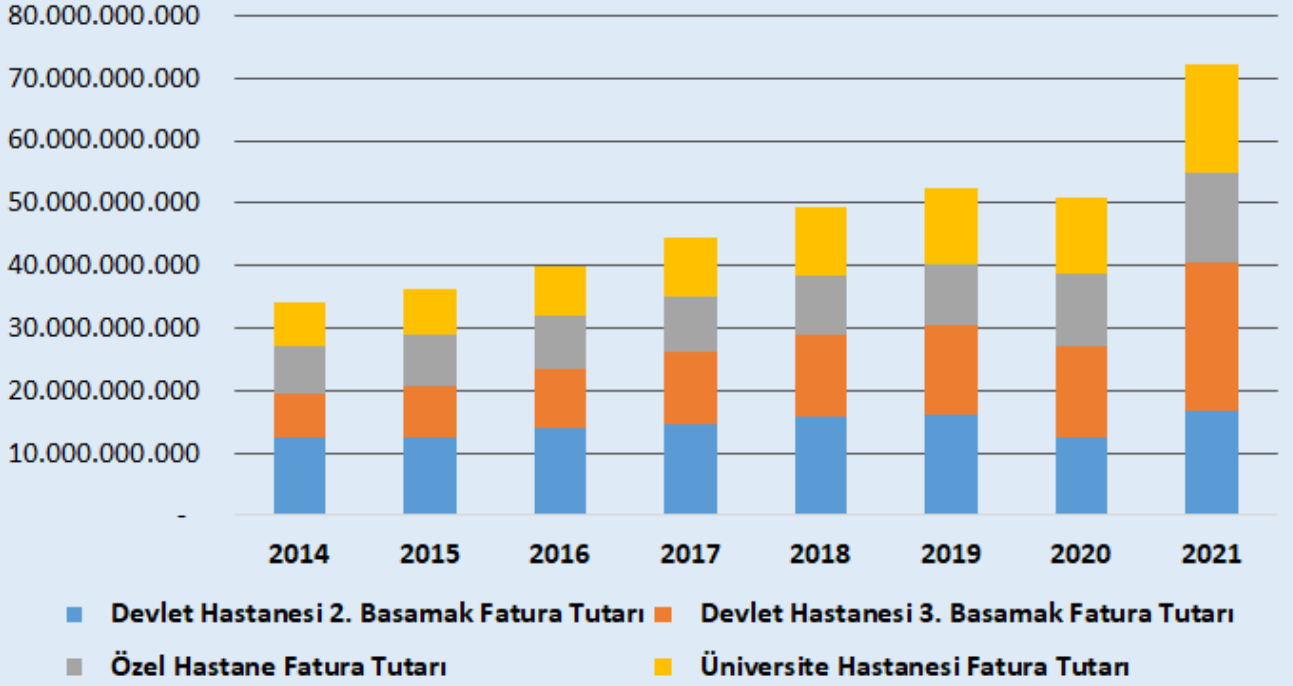
Covid-19 nedeniyle yaşanan kapanma öncesinde 2019 yılında zirve yapan hastanelere müracaat sayısının 573.133.000'e ulaştığını görüyoruz. Aynı yıl Türkiye'nin nüfusu 83.154.997 idi. Buna göre Türkiye'nin tamamı yaklaşık 7 kez hastanelere gitmiş oluyordu. Elbette nüfusun yaşlanmasına paralel

olarak yükselen bir talep eğrisinin olacağı açıktır. Ancak bu müracaatların 1. basamak seviyesinde karşılanabilme ihtimali ve daha önemlisi, sağlık sorunları ortaya çıkmadan önce basit ve ucuz yöntemlerle önlenilme olasılığı üzerinde de durmak gerekirdi.

SGK'nın hastanelere yaptığı ödeme tutarlarına baktığımızda, daha zor ve pahalı tedavilerin yapıldığı 3. basamak Devlet Hastaneleri ve Üniversite Hastanelerinin giderek paylarını arttırdığını, özel hastanelerin de istikrarlı şekilde yükseldiğini görüyoruz. Toplumda görülme sıklığı artan kanser, şeker, kalp ve damar hastalıkları gibi kronik hastalıkların da bu tabloda etkisini gösterdiğini söyleyebiliriz. SGK'nın zorlaşan ödeme talimatlarının hastaları zorunlu olarak 3. basamak sağlık kurumlarına yönlendirmesi de sebeplere eklenmelidir.

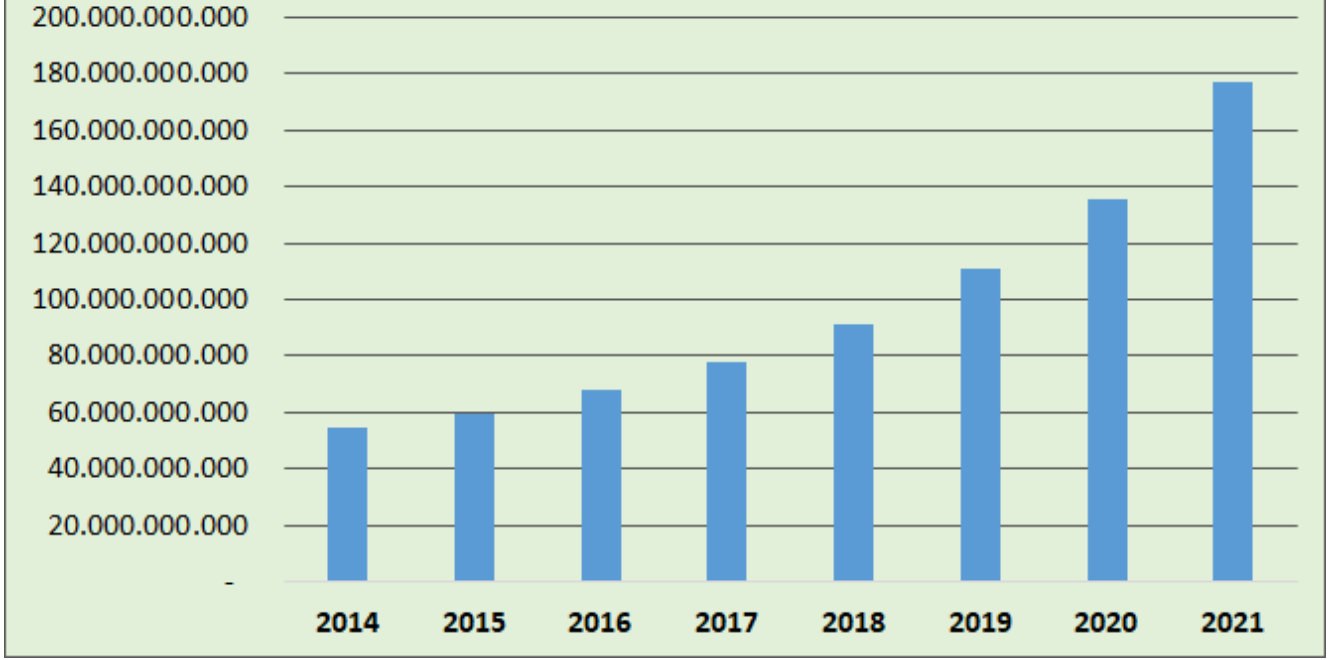
TÜRKİYE'DE HASTANE FATURASI TL TUTARLARI (Kaynak: SGK)

Kullandığım SGK verilerinin başladığı 2014 yılından 2021 yılına kadar, Türkiye nüfusunun artışı sadece yüzde 8 oranında kalmıştır. Ancak aynı döneme ait SGK toplam sağlık harcamalarının artış miktarı 3 katı geçmiştir. Bu hız o dönemin enflasyon değerlerinin çok üzerindedir. Sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi açısından bu gidişin verilen hizmetlerde kısıtlamaya dönüşeceği açıktır. Sonradan acı reçeteler gibi çarelere ihtiyaç duymamak için ödemelerin makul oranlara çekilebilmesi, kısırlanan talebin, gereksiz hastane gidişlerinin, alt basamaklarda çözülecek sorunların yukarılara taşınmasının önlenmesi lazımdır.

Ayrıca, akla ve bilime aykırı bir tutumla sokaklarda başıboş üremeleri sağlanan köpeklerin, baş nedeni olduğu Kuduz Şüpheli Temas vakaları için her yıl insanlarımızı uygulamak zorunda olduğumuz 1 milyonun üzerindeki Kuduz Aşısı gibi ikellik göstergesi ve önlenabilir sağlık sorunlarına karşı da tedbir almanın zamanı çoktan geçmiştir. Başıboş köpeklerin neden olduğu terörün sağlık sistemimize faturası dahi kabul edilemez seviyelere ulaşmıştır.

TÜRKİYE'DE SGK'NIN YAPTIĞI YOLLUK DAHİL SAĞLIKTA TOPLAM TL ÖDEMELERİ (Kaynak: SGK)

Sonuç

Sağlığımızda israf sorumluluğumuz kişisel yaşantımızdan başlar. Hayat şartlarımızı sağlıklı yaşam odaklı kurmak zorundayız. Özellikle gençlik zamanlarında yapılan yanlışların acı sonuçlarıyla ileri yaşlarda karşılaşmış düşük konforlu, sıkıntılı ve pahalı bir hayata bağlı kalmak istemiyorsak, sağlığımız için gereken özen ve dikkati kendimizden başlayarak en yakınlarımız ve toplumun tüm fertleri için göstermeye çalışmalıyız.

Kamusal alanda yetkililer için söylenebilecek en doğru şey, yataklı tedavi kurumlarından önce halk sağlığı odaklı çalışmalara ağırlık verilmesidir. Koruyucu sağlık hizmetlerinin yaygın bir eğitim politikası olarak yaşam standartlarına evrilmesine, temel sağlık hizmetlerinin 1.basamak seviyesinde çok daha yaygın ve kolay erişime çevrilmesini hedeflemeliyiz. Aile sağlığı merkezlerini randevuyla gidilen ve izin verildiği ölçüde reçete yazılan kısır kurumlar olmaktan kurtarmalıyız.

Yaygın eğitim faaliyetleri ile gereksiz alınan radyasyonun zararları, gereksiz kullanılan ilaçların yan etkileri, gereksiz yere acil ve hastane müracaatlarının riskleri vb. konularda halkımızı uyarmalıyız. Sağlıklı beslenme, spor, su içme alışkanlığı ve stresten korunmanın daha ucuz ve kolay olduğuna ikna etmeliyiz. Ambulanlarımızı neredeyse ticari taksiye çeviren sorumsuzlara karşı daha caydırıcı önlemler almalıyız.

Kısaca, sağlık konularında israf sayılabilecek her türlü arz ve talep oluşumuna ket vurmali, tekrarını önlemek için tedbir almalıyız.

Dr. Ercan Özçelik
Eğitimci-Yazar
Sağlık Yönetimi Doktoru
Yerel Yönetimler Uzmanı

* Bu yazıda verilen nüfus değerleri TÜİK web sitesinden, SGK verileri ise veri.sgk.gov.tr sayfasından temin edilerek grafikler tarafımca üretilmiştir. OECD ülkelerine ait veriler Hayrettin NAK ve İsa Sağbaşı'nın 2020 yılına ait bir makalesinden alınmıştır.

Sağlıkta Döner Sermaye Haksızlığının Hikayesi

Nasıl doğdu?

2002 yılı ve öncesinde kamu sağlık hizmetleri SGK, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı (657'ye tabi memurlar) için keskin sınırlarla ayrı veriliyordu. Büyük kurumların ve bakanlıkların kendi personeli için hizmet veren hastaneleri vardı. Sosyal güvenlik kurumları farklı olan hastalar aynı hastaneden kolay kolay hizmet alamıyordu. Bütün hastanelerin hemen hemen ortak olan tek yanı hekimlerin dışarıda bir muayenehaneleri veya çalıştıkları özel hastanenin olmasıydı. SSK ve Devlet hastanelerinde tedavi ve ameliyat olabilmenin neredeyse yegane yolu önce bu muayenehane ve veya özel hastanelere gidip ödeme yapmaktı. SSK ve Devlet Hastaneleri bu hastaların tetkik, tahlil ve ameliyat gibi işlerinin yapıldığı tamamlayıcı sağlık kurumları haline dönmüştü. Her hangi bir muayenehanesi ve çalıştığı özel hastanesi olmayan hekimler ise ameliyat öncesinde genelde "bıçak parası" talep eder ve bu durum herkes tarafından normal görülürdü.

Sağlıkta Dönüşüm Programının 2003 yılında yayınlanmasıyla yasal zeminin kurulması ve uygulamaların başlaması sağlandı. Konumuzu çok ilgilendiren SSK ve Devlet hastanelerinin, Polis ve PTT gibi kurumsal

hastanelerin Sağlık Bakanlığı çatısı altında birleştirilmesine 2005 yılında geçildi. Bu arada zamanın Sağlık Bakanı Sayın Prof. Dr. Recep AKDAĞ'ın Müsteşar Yardımcısı Sayın Sabahattin AYDIN liderliğinde kurduğu bir ekip tarafından "Performansa Dayalı Ek Ödeme Sistemi" çalışmaları yapıldı. Bazı hastaneler pilot uygulamaya alınarak ek ödeme hesaplarında kullanılacak formül ve kuralların geliştirilmesi sağlandı. Şahsen ben de pilot hastanelerden birisinde ek ödeme sistem sorumlusu olarak görev aldım. Elimden geldiği kadar hakkaniyetli yorumlar ve talepler ile sistemin olgunlaşmasına çalıştım. Geri dönüşlerimin bazen çok hoş karşılanmadığını öğrensem de tavrımı genelde değiştirmedim.

Temel hedefi neydi?

Sağlık Bakanlığının çıkardığı ek ödeme sisteminin temel hedefi, muayenehanelerini kapatmak ve özel hastanelerdeki ek görevlerinden ayrılmak zorunda bırakılan hekimlerin gelir kayıplarının giderilmesi ve kamudan istifa etmelerinin önlenmek istenmesidir. Nitekim bu uygulama giderek katılaştan bir yönetmelik dizisiyle yapılmıştır. Hekimlerin muayenehane ve özel hastane çalışmaları önce yasaklanmamış, onun yerine ek ödeme sisteminde büyük kesintiler sağlanarak bir nevi cezalandırılmıştır. Muayenehanesini kapatanlar ve özel hastanelerden ayrılanlar için tatmin edici yüksek rakamlar ödenmeye başlanmıştır. Muayenehane yasağı ilk defa Başhekim ve yardımcıları için gelmiştir. Bu yüzden Başhekimlikten istifa eden hekimlerimizi de tanıyorum. Muayenehane ve özel hastanede çalışma yasağı, daha sonra istisnasız tüm hekimlere resmen gelmiştir. Yapılan bütün düzenlemelerde, ek ödeme sisteminden aslan payının her zaman hekimlere verilmesinin ve ileride paylaşacağım haksızlıkların devam ettirilmesinin, yegane nedeni bu kararın etkisini korumak ve hekimleri sistem içinde kalmaya zorlamaktır. Başlangıçta %95 seviyelerinde başarıya ulaşan bu operasyonun, son yıllarda pek yükselmeyen SUT fiyatları yüzünden görece düşük kalan ek ödemeler, artan enflasyon ve çalışma şartlarındaki diğer sıkıntılar nedeniyle gerilemeye başladığını, kamu hastanelerinden özel hastanelere doğru bir akışın yükseldiğini de görüyoruz.

En çok kimler mağdur oldu?

Bu büyük operasyonun acınası mağdurları, hekim dışı sağlık çalışanları olmuştur! Ek ödeme sistemi ilk çıkarıldığında, bütün sağlık personelinin performanslarına göre ödüllendirileceği veya çalışmadığında ceza olarak daha az para alacağı bir sistem kurulacağı iddia ediliyordu. Ek ödeme sisteminin pilot çalışmalarında, hekim dışı çalışanların hizmet sayıları, çeşitleri ve gelire katkıları açısından, neredeyse hekimlerden daha baskın hale geldikleri anlaşılınca, bu hizmetlerin ve emeklerin tamamı yok sayıldı. Diğer tüm çalışanlar hekimlerin performans puanlarının yancısı haline getirildi! Bir ameliyatı veya serviste hasta tedavisini yapan koca bir ekip çalışması olduğu halde sadece Dr. ünvanlı çalışanların puan hesabı performans esas alındı. Diğer personel, hekimlere nazaran aşırı derecede düşük kalan oranlar ve tavan ödeme sınırları ile mağdur edildi. Sağlık personeli dışında kalan İdari Hizmetler ve Yardımcı Hizmetler ise neredeyse tamamen yok sayıldı. Sadece sabit ödemeye mahkum bırakıldı.

Mağduriyetler nasıl oluşuyor?

Hekim dışı sağlık personelinin, mevcut ek ödeme sistemi çıkmadan önceki maaş seviyesi, polis ve öğretmen gibi kariyer mesleklerine göre, nispeten makul bir seviyede gidiyordu. Ek ödeme sisteminden sonra ise, hemen hemen hiç bir zaman ödenmeyen tavan tutarları baz alınarak, temel maaşları ve sabit ödemeleri düşük bırakıldı. Neredeyse asgari ücret seviyesinin biraz üstüne kadar geriledi. Çünkü oldukça düşük ve haksız bir yöntemle belirlenen ek ödeme tavan tutarları, teknik olarak hiç bir zaman ödenemiyordu! Ek ödemeyi kısıtlayan bütçe oranları, hastanelerin dengesiz giden gelir-gider seviyeleri, devletin sağlık hizmet ücretlerini baskılayan politikaları, sözleşmeli yöneticilerin kendilerine hiç bir zaman dokunmayan, performanslarını da ölçmeyen bu hesaplama sisteminden dolayı, sağlık personelinin düşünmek yerine, kendi imajlarını parlatacak yatırım ve harcamalara gitmeleri, bütçelerini hatalı veya dengesiz yönetmeleri vb. çok sayıda nedenle sağlık personeline tavandan ek ödeme mümkün olamıyor.

Bırakın tavana gelmeyi, çoğu zaman yarısına bile ulaşamıyorlar.

Ek ödeme sisteminin haksız ve dengesiz hesaplama sistemi yüzünden, hekim dışı sağlık personeline verilen her bir TL için, duruma göre onlarca veya yüzlerce kat ödemenin hekimlere yapılması gerekiyor. Ödenebilecek bütçe sınırlarında kalabilmek için, mecburen temel katsayılar hep aşağılarda tutuluyor. Bu yüzden bazı sağlık kurumlarında 48.000 TL ek ödeme alabilen hekimler varken, sadece 24 TL ek ödeme verilen hekim dışı sağlık personeli de çıkabiliyor. ((<https://www.saglikpersonelihaber.net/ekonomi/idareye-doner-isyani-sen-48-bin-doner-alacak-kadar-ne-yaptin-ben-24-lira-alacak-kadar-neyi-yapmadim-h12620.html>))

Genelde kamu sağlık tesislerimizde yaşanan durum; maaş + sabit ödeme + sıfır veya çok cüzi tutarda ek ödeme şeklindedir. Görüldüğü üzere hekim dışı sağlık personelinin maaşı 3'e bölünmüş, her ay ek ödeme bölümü ya verilmeyerek veya çok cüz'i sınırlarda kalarak eksik ödenmektedir. Bu belirsiz tutarlı ödemelerin tarihleri de belirsiz ve tutarsızdır. Ek ödeme rakamları sabit ve düzenli olmadığı için, her ay zorunlu oynanan bir kumar gibi stres ve sıkıntı kaynağı olmakta, bu tutara güvenilerek her hangi bir alışveriş veya aile bütçesinde planlama yapılamamaktadır.

Ek ödeme sisteminin en önemli sorunu nedir?

Sağlık personelinin belini büken en önemli haksızlıklardan birisi; bütün kamu görevlilerinde fiilen her hangi bir performansa veya hesaba dayalı olmadan yapılan aylık sabit ödemelerin, sadece sağlık personeli için ek ödeme tutarı içinden mahsup edilmesi ve ek ödeme hesabından sayılmasıdır. Sabit ek ödeme alan diğer kamu görevlilerinde böylesine bir zulüm kuralı yoktur. Bu haksız uygulama, 209 sayılı kanuna 2010 yılında yapılan Ek Madde 3 ile sokulmuştur. Bu madde aslında sadece hekimleri kapsamaktadır. Ancak Sağlık Bakanlığı, kanunda olmayan hekim dışı personelin sabit ödemelerinin ek ödemeden mahsuplaşmasını da Ek Ödeme Yönetmeliğine koyarak, kanunsuz bir hak kaybına yol açmıştır. Ek ödeme yönetmeliğinin 5. maddesi 3. fıkrasına *"Bu kapsamda yapılacak ödemeler (sabit ödemeyi kast ediyor), tabip dışı personele herhangi bir katkıya bağlı olmaksızın aylıklara ilişkin hükümler uygulanmak suretiyle her ay aylıklarla birlikte ödenir. Bu şekilde yapılan (sabit) ek ödeme tutarı, bu Yönetmelik kapsamında aynı aya ilişkin yapılacak ek ödeme tutarından mahsup edilir."* İbaresini hukuka aykırı şekilde konulmuş ve hekim dışı sağlık personelinin her ay sabit ödeme kadar hak kaybına neden olunmuştur. Yasa koyucu olan TBMM, aynı konuyu isteseydi hekimler gibi hekim dışı sağlık çalışanları için de 209 sayılı kanunla düzenleyebilirdi. Sağlık Bakanlığının bu yönetmeliği ve her toplu sözleşme döneminde yetkili Memur Sendikasıyla yaptığı Toplu Sözleşme metnine bu maddeyi metazori ile ekletmesi kabul edilir bir hal değildir. Sendikaların kanunda olmayan bu kısıtlama maddesine imza atmaktan imtina etmesi görevleri ve sorumlulukları gereğidir. Sabit ödeme miktarı da ek ödemeye dahil sayıldığı için, performansa dayalı ek ödemeler her ay eksik yapılmaktadır. Yani bir hekim dışı personelin aylık ek ödeme kaybı şu anda yaklaşık 1700 TL civarındadır. Aynı durum hekimler için de geçerlidir. Ancak, onlarda ek ödeme tutarlarında aşırı düşme söz konusu olmadığından canları fazla yanmamaktadır. Onları etkileyen asıl konu izin ve rapor dönemlerindeki kesintilerdir.

Ek ödemeler kişinin performansına ve çalıştığı gün sayısına doğrudan bağlı sayıldığı için, her hangi bir sağlık çalışanı hasta olup rapor aldığı anda (lütfedip Covid-19 hastalığını hariç saydılar!), evlilik, doğum, cenaze izni veya tatil niyetli yıllık izne çıktığında, yapılan kesinti toplamının içine sabit ödemeler de katıldığı için, izinli/raporlu gün başına kesilen tutarın aşırı derecede yüksek hesaplanmasına neden olarak ek ödemeyi resmen uçurup gitmektedir. Örneğin 1700 TL sabit ödeme alan bir hemşire aynı ay içinde 10 gün izne çıkmışsa normalde alacağı hesap edilen performans ödemesi 500 TL ise, bu 500 TL nin 30'da 10'da kesilmiş olsa yine de 330 TL kadar alması beklenirdi. Ama hesabı böyle değil, sabit aldığı 1700 TL dahil edilerek toplam 2200 TL üzerinden 30'da 10'u kesilmektedir. Bu durumda değil halen alacaklı olmak, aksine -230 TL borçlu çıkmakta, ama yine büyüklerimizin yüce lütfu sayesinde bu eksi fark maaştan düşürülmeden maaş + sabit ödeme ile kalmaktadır. Kolay anlaşılması için brüt yerine

net rakamlardan örnek vermiş oldum. Yıllardır bu izin ve rapor kesintisi zulmü yüzünden, sağlık personeli hastalanmaya veya izne çıkmaya cesaret edemediğinden, yine vicdanları bir parça sızlayarak aylık en fazla 5, yıllık en fazla 12 gün için bu kesintileri muaf tutma yoluna gidilmiştir. Yıllık 12 veya aylık 5 günden fazla izin ya da rapor kullanan her sağlık personeli kendi maaşından bu günlerin parasını ödemek zorunda bırakılmaktadır. Ölüsü olan ölüsüne üzülemez, mutlu gününde evliliğine veya çocuğuna sevinemez, Covid-19 dışında hasta olamaz, bunalımdan çatlayacak olsa da izin alıp rahatça tatile gidemez olmuştur sağlık çalışanları! Bu zulüm uygulaması diğer devlet memurlarında yoktur! Neden böyle yapıldığı ise bellidir: Yüksek tutarlı ek ödeme alan doktorları kontrol, performans zorlama ve mali disiplin içindir. Ek ödeme olarak dağıtılan pastanın yöneticilere ve hekimlere paylaşılması, diğer çalışanların da sadece sabit ödemeye yetinmesi istenmiştir. Hekim dışı sağlık personeli ise bu garip uygulamanın çaresiz bırakılan zorunlu kurbanlarıdır.

Ek ödemeye bağlantılı diğer sorunlar nelerdir?

Sağlık personeline yapılan bütün ödemelerin gelir ve damga gibi bilumum vergileri kesilmekte ama emeklilik hesabına yansıtılmamaktadır. Yine büyük bir haksızlığa imza atılarak hekim sınıfı personelin sabit ödemeleri emeklilik hesabına yansıtılmış ve emeklilik maaşlarına seyyanen zam miktarları da eklenmiştir. Hekim dışı sağlık personeli yaşı gelse de emekli olmaktan çekinmektedir. Çünkü maaşları yaklaşık %50 oranında düşmektedir.

Geçmişte hekim, diş hekimi, eczacı, psikolog ve biyolog gibi branşlar dışında kalan sağlık meslek mensupları genelde sağlık meslek lisesi ve dengi okul mezunlarıydı. Daha eski dönemlerde orta ve ilkokul mezunu sağlık personeli de görev yapıyordu (şu anda 3600 ek gösterge bekleyen emniyet, diyanet ve hatta eğitim mensupları da öyle idi). Temel olarak lisans mezunu kariyer mesleklerine verilen 3600 ek göstergede sonradan lisans mesleklerine dönüşen sağlık branşları yok sayılmıştır. Sağlıkta mesleki zorunluluk haline gelen lisansiyerliğin gereği ve müktesep hakkı sayılan 3600 ek gösterge, yıllardır çubuğa bağlı havuç gibi sağlık personeline gösterilmekte ama bir türlü verilmemektedir. Verilecek olsa bile, tıpkı 2018 de çıkarılan yıpranma katsayısı fiyaskosu gibi sıkıntılı olabileceğine dair endişelerimiz de oldukça yüksektir. Bu tablonun sonucu, emeklilik kararlarını geciktirenler ve sağlığı bozulsu bile çalışmak zorunda kalanlar yüzünden sağlık hizmetlerinin kalitesi de etkilenmiş ve hastalar ile karşılıklı sorunlara kapı açmıştır. 3600 ek göstergenin halen verilmemesi, sağlık kadrolarının yenilenme ve gençleşme programını da geriletken bir eksikliklerdir.

Sözleşmeli sağlık yöneticileri açısından önemli haksızlıklar yapılmaktadır. Aynı sağlık kurumunda çalışan sağlık personeli neredeyse hiç bir zaman tavandan ek ödeme alamazken sözleşmeli sağlık yöneticileri her ay tavandan ek ödemeyi otomatik olarak almaktadır. Sadece izin ve rapor kullandıklarında kesintiyle karşılaşmaya devam etmektedir. Hekimlikle hiç bir alakası olmayan Sağlık Müdürlüğü Başkanlığı veya Başkan Yardımcılığı gibi idari kadrolarda sözleşme imzalayan kişinin hekim olup olmamasına göre 2 katına varan ücret uçurumları hekimler lehine konulmuştur. Hekim olsun veya olmasın, sağlık hizmeti dışı idari unvanlar için sözleşme imzalayan her sağlık personeli sanki sağlık hizmeti üretiyormuş gibi tavandan ek ödeme olarak idari hizmetlerle ilgili bir işi sağlık hizmeti gibi ödeme olarak haksız kazanç elde eder duruma gelmiştir. Bu 3 haksız uygulamanın da kaldırılması gerekir.

Bütün çalışanlarda olduğu gibi, vergi dilimlerinin düşük seviyeli aralıkları ve yüksek oranları nedeniyle, sağlıkçılar da yılın ilk 4-5 ayından sonra maaşlarının ve ek ödemelerinin hayrını fazla göremiyorlar. Çünkü görünüşte zam alsalar bile, fiilen yapılan kesintiler nedeniyle maaşları eskisinden daha düşük kalıyor. Ek ödeme tavan tutarları da sürekli düşüyor. Bordrolu çalışanların %15 vergi diliminde sabit tutulması ve çok yüksek maaşlarda ancak %20'lere çıkması ortak temennimizdir.

Ne yapmalı veya biz ne istiyoruz?

Çalışırken sürdüren, emeklilikte uçup giden bu ucube ek ödeme sistemi hekim dışı sağlık personeli için kaldırılmalıdır. Madem ki emeklerimiz performans puanı vermeye layık görülüyor, boşuna ikiyüzlülük yapar gibi performans dayalı ek ödeme veriyoruz denilmesin artık! Sistemin kuruluş gayesine uygun olarak hekimlerimiz için performans sistemi devam edebilir. Allah emeklerinin karşılığını fazlasıyla almalarını nasip eylesin! Kimsenin emeğinde, kazancında gözümüz yoktur. Bütün sağlık çalışanları olarak, Allah'ın en kutsal saydığı hizmetlerden birisini hep birlikte ifa ediyoruz. Elbette, takım kaptanı olarak hekimlerimizin değerini ve sağlık hizmetlerindeki motor gücünü biliyor ve takdir ediyoruz. Ama sadece motorla bir arabanın çalışmayacağını, diğer aksamalarının da gerekli ve değerli olduğunun bilinmesini istiyoruz.

Hekim dışı sağlık çalışanları için; emekliliğe de yansıyan, her ay döviz borsası gibi inip çıkmayan, sabit ve emeğimize yakışır düzeyde **tek maaş** ödemesi istiyoruz. Ölümümüz olduğunda, çocuğumuz doğduğunda, hasta olup yatağa düştüğümüzde, hep aklımızda bu ay maaşım ne kadar kesilecek sorusuyla huzursuz olmak istemiyoruz. Diğer memurlar gibi, yıllık izinlerimizi özgürce tam kullanmak ve tazelenerek işimize geri dönüp, huzurla çalışmak istiyoruz. Sağlık lisansiyerlerinin tamamı için 3600 ek göstergenin verilmesini, hatta şu pandemi döneminde yılmadan çalışan sağlık kahramanlarına bir güzellik olarak, 3600 ek göstergenin tıpkı subay-astsubay kahramanlarımız gibi, eğitim farkı gözetilmeden lise mezunu da olsa bütün sağlık mesleklerine uygulanmasını diliyoruz.

Temel beklentilerimiz bunlar olmakla beraber, mevcut sistemi iyileştirmek için, genç ve dinamik bir sendika olan Sağlık ve Sosyal Hizmet Ordusu Sendikamızın, idari yargı tarafında açmış olduğu davalarda şu taleplerimiz dile getirilmiştir:

- 1-Performans ölçümünde yapılan ayrımcılık sona ersin.
- 2-Mahsuplaşma ile sabit ödemenin, performans ödemesinden düşürülmesi kaldırılın.
- 3-Katsayılardaki adaletsizlik ve bilimsel olmayan hesaplar iptal edilsin. Daha insani seviyelere çekilsin.
- 4-Sabit ödemelerde sadece hekimlere yönelik özel yüksek oranlar belirlenmesin. Diğer sağlık çalışanlarına da makul oranlar verilsin.

Bu yazıdan sonra, en kısa zamanda sağlık personelinin temel sorunlarının çözülmesi ve yapılan güzellikler üzerine, teşekkür nitelikli bir yazıyı kaleme alabilmeyi can-ı gönülden diliyorum ve sağlık camiasının kahramanlarına özlenen değer sözde değil fiilde verilmesi için dua ediyorum. Sağlıkçıların yılı ilan edilen 2021 yılında bu haksızlıklar giderilmeyecekse ne zaman giderilir?

Öyle değil mi? □

Ercan ÖZÇELİK
Sağlık ve Sosyal Hizmet Ordusu Sendikası İstanbul Başkanı

Görsel kaynağı: <https://www.nytimes.com>

Bir Çırpıda #EYT

Emeklilikte Yaşa Takılanlar

- >Ne Demektir ve Kimlerdir?
- >EYT'ler Ne İstiyor?
- >EYT'ler Ne İstemiyor?
- >Gerekli Bütçe Nasıl Bulunacak?

Soru: EYT Ne demektir ve kimlerdir?

Cevap: 8 Eylül 1999'da çıkarılan 4447 sayılı kanunla emeklilik için prim ve yıl süresinin dışında yaş şartı da getirilmiştir. Artık erkekler 60 kadınlar 58 yaşında emekli olacaktır. Bu kanun anormal şekilde geçmişe doğru da yürütülmüş ve önceden işe girenleri de aynı şekilde kapsamıştır. Fazilet Partisinin Anayasa Mahkemesine itirazı ile 2002 yılında eski çalışanlara kademeli yaş engeli getirilmiştir. Emeklilik için gerekli prim günü ve çalışma yılı dolduğu halde, kademeli yaşını beklemek zorunda bırakılan Emekli Sandığı, SSK ve Bağ-Kur sigortalılara Emeklilikte Yaşa Takılanlar yani kısaca EYT denilmektedir.

Soru: EYT'ler ne istiyor?

Cevap: 4447 sayılı kanunun geriye dönük işletilmesinin kaldırılmasını ve eski kanunla işe başlayan kişilerin yine eski kanun hükümleriyle emekli olmasını istiyor. Yıl ve prim şartını tamamlayanların (erkeklerde 25 yıl, kadınlarda 20 yıl ve 5.000 gün prim) emekliliğe ayrılması talep ediliyor. "Kanunlar aleyhte geriye yönelik işletilemez" evrensel hukuk kuralına uyulmasını istiyor.

Soru: EYT'ler ne istemiyor?

Cevap:

- 4447 sayılı kanun ve sonraki mevzuatla getirilen emekli yaşının düşürülmesini istemiyor.
- Muktesep haklarının dışında yeni bir ayrıcalık veya avanta ödeme istemiyor.
- Aynı kanunla emekli olan eski emeklilerden daha fazla prim ödediği halde, daha az emekli maaşı almak istemiyor (ABO konusu).
- Fazlasıyla prim ödediği halde işsiz kaldığında ilaç ve hastane masraflarını cebinden ödemek istemiyor.
- Emekli olmak istemese de ileri yaşlarda işsiz kaldığında ortada kalmak istemiyor. Devlet en sıradan işler için bile 35 yaştan büyüğünü almıyor. Özel sektör yaşlı işçi tercih etmiyor. Aile babaları gençlerle ve onlara teşvik veren İş-Kur ile haksız rekabete girmek istemiyor.

Soru: EYT'lere hakları verilirse gereken bütçe nereden bulunacak?

Cevap: Gereken bütçe onların zaten fazlasıyla ödediği primlerden bulunacak. Bankaya vadeli para

yatırımlara, vade dolunca banka nasıl bütçe yok diyemezse, SGK ve devlette EYT'ler için bütçe yok diyemez. Hükümet bütçe darlığı yaşıyor ise, tıpkı bankalara, inşaatçılara veya futbolculara acıyarak bulduğu gibi, kendi hakkını talep eden EYT'lere de bütçe bulmak zorundadır.

Modası Asla Geçmeyen Şeyler: Hamaset ve Cerbeze

Sözlüklerde Hamaset için; yiğitlik, kahramanlık, cesaret ve dinleyenleri etkilemek veya heyecanlandırmak amacıyla yapılan abartılı anlatım; Cerbeze'ye de, beceriklilik, girginlik, hilekârlık, aldatıcı sözlerle kurnazlık etme, haklı ve haksız sözlerle hakikati gizlemektir deniliyor.

Bu iki kavram bütün beceriksizlerin, suçüstü yakalananların, kifayetsiz muhterislerin, ehliyet ve liyakat yoksunlarının, tavşana bak derken malı götürenlerin, vazgeçilmez aparatları olmuştur. Bu yüzden, hiçbir zaman modaları geçmez diyorum.

Üyelerinin hayrına, doğru dürüst çalışma yapmayan sendikacıların, en çok kullandıkları araçlar bunlardır mesela. İtibar kaybı veya güven problemi yaşadıklarında; rakip sendika ile ideolojik kavga başlatmak, dış politika olaylarını kendi gündemlerinin başına alıp her yerde hamasi konuşmalar yapmak, milyona varan üyelerin mağduriyetleri devam ederken, sınırlı bir kesime verilen bazı hakları cerbeze ile büyütüp abartmak ve çok iş yapıyor gözükmek, başkalarının başlattığı süreç ve sonuçları kendi emeği ve başarısı gibi sahiplenip reklamını yapmak, 15 Temmuz gibi toplumun yüksek hassasiyet gösterdiği olayların rantını sömürmek, genel kurul kararlarını üyelerden gizlemek, iş ve torpil takibi için yapılan ziyaretleri sendikal faaliyet gibi göstermek.... Say sayabildiğin kadar, hepsine uyar, çoğunda sonuç verir, saf ve masumları kandırmayı sağlar.

Feminist STK yöneticilerinin hepsi, birer cerbeze ustalarıdır. Siz onlara süresiz nafaka zulümdür dersiniz,

onlar cerbeze ile kadın cinayetlerini ve kadına şiddeti öne koyar ve sizi bunlardan tarafmış gibi gösterir. 2017'de cinayete kurban giden 2.187 kişiden sadece 409'u kadınlardan oluşuyor. Yani öldürülen insanların %81'i erkekler. Ama kadınların 100'de 1'i kadar gündeme alınmıyor. Her fırsatta kadın cinayetlerinin abartılarak gözlere sokulmasını, bu cinayetlerin etkisiyle hukuk ve uygulamada erkek düşmanlığının iyice kök salmasını amaçlıyorlar. Medya desteğiyle de bunu çok güzel başarıyorlar. Bir Allah'ın kulu da çıkıp demiyor ki; kadın da olsa, erkek de olsa öldürülenler bizim insanlarımızdır! Cinayetlerin sebeplerini araştırmalı ve bu işin bataklığını kurutmaya yönelik çalışmalıyız. Hiç kimse durup dururken katil olmak istemez! Sapık ve sadist bir kaç manyak çıkarsa, bunların da cezası idam ile en güçlü şekilde verilmelidir. Hukuk sistemi ve uygulaması adeta katil yetiştiriyor! Bu işten rantı olanlar da gizleyemedikleri bir sevinçle şiddeti körüklüyor, mevzuat, uygulama ve medya yoluyla kışkırtmaya devam ediyorlar.

Beceriksiz ve kibir deryası bazı siyasetçiler, boylarından büyük laflar edip altında kaldıklarında, yanlış işleri açığa çıktığında, aynı değişmeyen taktiği uyguluyorlar. Önce gözlerine kestirdiklerine itibar suikasti ile kişisel sindirme ve linç kampanyası başlatıyorlar. Kampanya başarılı olmazsa, kendi şişkin egolarını partilerinin eşdeğeri haline getirerek, yapılan eleştirileri mensubu oldukları partiye ve lidere yönelikmiş gibi göstermeye çalışıyorlar. Bu manevra da kurtarmıyorsa, son çare olarak doğrudan terör ithamı, hainlik yaftası, İslam'a, Kur'an ve Peygambere saldırı varmış, kendileri de güya onları savunuyormuş gibi yaparak aklanmaya uğraşıyorlar. Şıracının şahidi bozacı olacağı için, aynı tiyetteki arkadaşlarıyla muazzam bir dayanışma içinde oluyorlar. Bu kurnazlığın, hamaset ve cerbeze oyunlarının, sağcı, solcu, dindar, seküler farkı olmaksızın, her kesimden siyasetçi tarafından kullanılabilirdiğini görüyoruz.

Meşru hakların talep edildiği durumlarda, yine hamaset ve cerbeze ikilisi devreye giriyor. Örneğin, SGK primlerini kanunda belirtilen miktarın neredeyse iki katını ödedikleri halde, müktesep hakları 4447 sayılı kanunla gasp edilen Emeklilikte Yaşa Takılanlara kimse haksızsınız diyemiyor. Ama EYT nin hakları verilirse SGK batır diye cerbeze yapıyorlar. Bütün emeklilere yılda iki defa prim dağıtabilen SGK batmıyor, belediye ve şirketlerden trilyonluk SGK primleri tahsil edilmeyince batmıyor, ama EYT lerin hakları söz konusu olunca imkansız deniliyor. Aslında bu iş kedi ile ciğer hikayesi gibi. SGK primlerle dönüyorsa EYT'lerin iki kat ödediği primler nerede diye sormak lazım. EYT mevzusunda mağdur ve mazlum bırakılanların yöneticilere güveni kalmamıştır. Hamaset ve cerbezeye karınları doymuştur.

15-18 yaş arası gençlerin yapmış oldukları evlilikler yasaklanıyor ve tecavüz cezasıyla gençler hapiste çürütülüyor. Bu gençlerin eşleri ve çocukları da dışarıda her şeyden yoksun, perişan bırakılıyor. Ailelerinin bilgisi dahilinde akranlarıyla evlenen, zinadan korunmaya çalışan gençlerimizi yokluğa mahkum ediyoruz. Gençlerin karşılıklı rıza olma şartı ile zina özgürlüğü var ve neredeyse bütün medya tarafından da teşvik ediliyor. Zina serbest, nikah yasak! Şu anda hapislerde çürüyen, eşini ve çocuklarını göremeyen 8.000 civarında genç evlinin olduğu söyleniyor. Toplumdan yükselen feryatlar siyasetçilere ulaşamıyor. Bazen insafa gelip çözüm yoluna girdiklerinde, en azından hapiste kalanlara bir seferlik af gelmesi söylendiğinde, feminist örgütler ve aile düşmanı odaklar hemen çocuk tecavüzüne af geliyor diye cerbeze yapıyor, ortalığı karıştırıyorlar. Genç akranların severek yaptıkları evlilikler ile, genç kızların kendilerinden çok yaşlı adamlarla istemeden evlenmeye zorlanmalarını bir tutuyorlar. Siyasiler de onların şerrindense halkı üzmemeyi, geri adım atmamayı tercih ediyor, Milleti kendilerine küstürüyorlar.

Ehliyet ve liyakat yoksunu bürokrat ve idarecilerde, hamaset ve cerbezeyi kullanmakta ustalaşır. Çünkü dikkatleri başka yönlere çekmeleri, çok mühim işler başarıyormuş gibi görüntü vermeleri gerekir. Her şey normal seyrinde gitmiş olsa, gerçek performansları ortaya çıkacağından, eksik ve hataları, neden oldukları zararlar sırtacağından, olağan üstü şartlar varmış imajını vermek isterler. Kriz döneminde hoşgörüler genişler, ayıplar görmezden gelinir. Her gelen enkaz devir almıştır, önceki yönetimin

yanlışlarını toparlamakla meşguldür vs vs...

Hamaset ve cerbeze bütün kırışıkları örten fondoten gibi makyaj için kullanılıyor. Ama kullanıldıkça değerini ve gücünü yitirdiğinin, altındaki cildi bozduğunun bilinmesi lazım artık. Günümüzde iletişim ve bilgi kaynakları zenginleştiğİ için, tek taraflı sansürlü-çarpıtmalı beyanlar, asılsız iddialar işe yaramıyor. Sadece başvuranın prestij ve karizma kaybına yol açıyor.

İnsanların, hamaset ve cerbeze yapanları kolayca ayırt edebildiğinin, hüküm vermeden önce araştırmayı alışkanlık haline getirdiğinin, eskisi gibi dolmuşa gelmediğinin anlamamız lazım. Burun havaya yükseldikçe, ayağın çukura ve pisliğe düşme olasılığİ artar. Kibirden uzak durarak işimize bakmak, yapabileceğimiz işe talip olmak ve yapamadığımızı anladığımızda geri çekilmeyi de bilmek gerekir.

Yüce Rabbim bizlere hamaset ve cerbezeye tenezzül etmeyen liderler ve yöneticiler göndersin. Hamaset ve cerbeze simsarlarının şerlerinden de muhafaza eylesin. Amin...

Görsel Kaynağı: <https://ptexgroup.com>

Emekçilerin Baş Belası: Gelir Vergisi Matrahı

Bordrolu çalışan işçi ve memurlar, "ahırdaki inek" misali her zaman el altında bulunan, vergi ve diğere kesintileri daha maaşına eli değmeden uçurulan mazbut ve mülayim mükelleflerdir.

Vergi yüzsüzleri gibi, zamanında ödemekten kaçınarak, sonradan çıkacak vergi affı veya yapılandırma anlaşmaları ile sıyrılmaya şansları da yoktur.

Süresiz nafaka mahkumu olanlar veya türlü idari ceza ve ödemeleri bulunanlar da kurtulamazlar ve e-haciz ile maaşlarına kolayca el konulur.

Maaşlı çalışanların çoğunun ek geliri de olmaz. Ek iş yapmak hepsine nasip olmaz veya ne vakitleri ne de sağlıkları fırsat vermez.

Her ay yüklüce gelen elektrik, doğalgaz gibi faturalar, kira ve kredi kartı ödemeleri, okul ve mutfak giderleri hesaplanınca maaşları denk gelirse, kendilerini çok şanslı ve mutlu sayarlar. Yani maaşla birikim de yapılamaz.

“Gelir Vergisi Matrahı” denilen tuhaf uygulama ile Ocak ayından itibaren brüt (net ele geçen değil) maaş ve ek ödeme gelirleri toplanmaya başlar.

2018 yılı için 14.800 TL oluncaya kadar maaşlardan SGK gibi kesintilerin dışında %15 gelir vergisi kesilir. Bu rakamı geçince vergi oranı %20 olur. Ta ki 34.000 TL oluncaya kadar. Çünkü o zaman da vergi oranı %27’ye çıkar. 80.00 TL’ye ulaşabilen sayılı memur veya işçilerdeniz verginiz %35’e fırlar.

İşçi ve memurlar için bariz bir haksızlık ve adaletsizliktir bu uygulama. **Çünkü;**

Maaşlar tek seferde yıllık topluca ödenmez ve fiilen elde para kalmaz. Kümülatif gelir toplamı uygulaması varsayımsal zenginlik göstergesi gibi uçuk, hayatın gerçeklerine ters bir yaklaşımdır.

Kümülatif toplama esas rakamlar ele geçen net tutarlar değil, SGK ya ayrılan işveren ve memur/işçi kesenekleri, sağlık sigortası gibi rakamların dahil olduğu soyut gelirlerin toplamıdır. Bu yüzden hedef dilim kotaları hızla dolmakta ve çifte vergilendirme etkisi yapmaktadır.

Kümülatif vergi uygulaması maaşlara gelen ve adeta cimbizla verilen zamları yok etmekle kalmayıp, daha fazlasını içeriden alıp götürmektedir. Yani maaş zammı fiilen yalan ve etkisiz olmaktadır. Ocak ayında aldığımız maaş ve ek ödeme rakamına Haziran ayından itibaren ulaşmamız imkansızdır. Kendi bordrolarıma baktığımda, Eylül ayında aldığım maaşın Şubat ayında aldığımdan tam 273 TL daha düşük olduğunu hesapladım. (Hani nerede benim maaş zammım? Zam gelmesin yine razı olacağım yahu! Bari aynı rakamda kalsaydı!)

Kamu personelinin kümülatif vergi zulmünden kurtulması imkansızdır. Özel sektörde ise net maaş üzerinden yapılan iş sözleşmeleri sayesinde işçiler biraz korunabilse de, brüt vergi farkları işverenin sırtına kambur olarak binmektedir. Bu yüzden düşük gösterilen maaşlara, kaçırılan vergilere ve hatta sigortasız çalıştırılan işçilere bahane verilmektedir.

Bunların dışında yan tuhaflıklarda var. Örneğin, maaşlarımızla verilen ek ödemeler bir nevi çifte vergiyle kırılıyor ama emekliliğe esas maaş hesabına katılmıyor. Yani, vergisini bolca verdiğimiz paranın maaş gibi emeklilik hayrını görmüyoruz. Görebilen şanslı memurlarda var. Mesela doktorların ek ödemeleri emekliliklerine yansıyor. Ayrıca son torba yasa kapsamında, emekli maaşlarına doğrudan 1.500 -2.000 TL arasında ek zamlar da yapıldı. Doktorlara helal olsun da, bu işi haksızca yapanlara ve bunlara göz yumup yüzleri kızarmadan başarılıymış gibi gezinen Sağlık-Sen’in ağalarına haram olsun inşallah.

Bordro mahkumlarında durum bu minvalde. Şahıs şirketlerinde de aynı Gelir Vergisi Matrahı uygulaması var. Bu sefer onlarda vergi kaçırmak için gelirlerini hep düşük gösteriyor ve anlı şanlı meslek mensupları yıl sonunda gariban asgari ücretli kadar vergi ödemeye çalışabiliyorlar.

Diğer ticari şirketler ise sabit %22'lik Kurumlar Vergisini ödüyor. Gelirleri ne olursa olsun aynı oranda vergi hesaplanıyor.

Piyasa verilerini incelediğimizde, her zaman en çok kar eden kuruluşların bankalar olduğunu görüyoruz. Faiz üzerinden işletilen ticari sistemin acımasız oyuncularındır onlar. Daralan rekabet şartları, yükselen maliyetler, envai çeşit vergi ve harçlar yüzünden iyice bunalan vergi mükellefleri birde bankaların faiz ve ödeme baskılarına maruz kalınca, uygun olmayan yöntemlere de başvurabiliyor. Gelirleri düşük göstermek, maaşların bir kısmını resmi yoldan kalanını elden ödemek gibi.

Uygulanan Gelir Vergisi Matrahı ile haksız ve adaletsiz bir vergilendirme yapılıyor. İşçi ve memurların en yüksek harcama yaptıkları yaz sonlarında maaşları düşüyor, yapılan maaş zamları yok olduğu gibi, refah paylarını da zerre kadar hissetmiyorlar. Yani kaşıkla verilen paralar, kepçeyle geri alınıyor.

Yapılması gereken, tüm bordrolu çalışanlar için %15 gibi sabit bir vergi oranının sürekli uygulanmasıdır. Zamla yükselen maaşlara paralel olarak, kesilen vergi miktarı da artacağından, hakkaniyetli vergilendirme yapılacak ve geriye kalan maaş zammı gerçekten hissedilecektir. Asgari ücretlilerde bu verginin tamamen kaldırılması veya en fazla %5 gibi rakamlara düşürülmesi herkes açısından hayırlı olacaktır.

Çalışanlar için her yıl tekrarlanan bu haksızlığın, tez zamanda giderilmesi ricası ve duasıyla...

Konu Danışmanım Mali Müşavir Bağımsız Denetçi Serkan BULUT'a teşekkür ederim.

Görsel Kaynağı: www.fakingnews.com